

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning

Yttre påverkande faktorer i barns lärande

En jämförande studie mellan Sverige och Syrien

Khalida Muhammed

LAU350

Handledare: Lisbeth Flising

Rapportnummer: HT06-2611-040

Abstract

Examinationsnivå: C, Examensarbete lärarprogrammet

Titel: Yttre påverkande faktorer i barns lärande
En jämförande studie mellan Sverige och Syrien

Författare: Khalida Muhammed

Termin och år: Höstterminen 2006

Institution: Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet.

Handledare: Lisbeth Flising

Rapportnummer: HT06-2611-040

Nyckelord: Barns lärande, synen på barnen, läroplan och teorier

Syftet

Syftet för mitt examensarbete är att jämföra den svenska och den arabiska förskolan utifrån pedagogens perspektiv och utgångspunkter såsom teorier, synen på barnen och läroplan vilka alla är faktorer som påverkar barns lärande.

Metod och material

Jag har genomfört en kvalitativ studie och min datainsamling bygger på enkät med öppna frågor som delades ut till 20 pedagoger i varje land, observationer och intervjuer med två pedagoger i Sverige och i Syrien.

Resultat

Min undersökning visar att samhällets och pedagogens syn på barnet, läroplan och teorier kan påverka barns lärande. I de båda länderna Sverige och Syrien ser samhället och pedagogerna på barnet på olika sätt, och även deras mål för barns lärande är olika. I Sverige ser samhället och pedagogerna på barnet som kunnigt, kompetent och att det ska lära sig självständighet och social förmåga, och pedagogerna arbetar enligt läroplan. Majoriteten av de svenska pedagogerna jobbar utifrån sociokulturellt perspektiv. I Syrien ser samhället och de flesta pedagogerna på barnet som okunnigt, det oskrivna bladet, och deras mål är att barnet ska lära sig disciplin och baskunskap, och i Syrien har förskolan inte någon läroplan. Majoriteten av pedagogerna i Syrien jobbar utifrån behavioristiskt perspektiv.

Betydelse för läraryrket

Nyttan av min studie kan vara att den kan utvidga perspektiven för blivande lärare i den svenska förskolan och skolan där mångfaldskultur nuförtiden råder i betydande omfattning. Lärarna kommer att möta många arabiska barn och föräldrar med bakgrund i den arabiska kulturen. Läroplanen säger att arbetslaget skall samarbeta med föräldrarna, och för att kunna samarbeta måste man förstå varandras tankesätt och uppfattningar.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Syftet	5
2.1 Frågeställningar.....	5
3. Litteraturgenomgång	6
3.1 Läroplanshistoria utveckling.....	6
3.2 Läroplan för förskolan.....	8
3.3 Läroplan för förskolan i arabiska länder, inklusive Syrien.....	9
3.4 Vilka faktorer ledde till att utveckla förskolan i arabiska länder.....	10
3.5 Förändring i synen på barnen.....	11
3.5.1 Före och under 1960-talet.....	11
3.5.2 Under 1970-talet och framåt.....	11
3.6 Barnen påverkas av samhällets förändring.....	12
3.7 Vad innebär lärande?.....	13
3.8 Olika perspektiv på lärande.....	14
3.8.1 Behaviorism.....	14
3.8.2 Konstruktivism.....	14
3.8.2.1. Individuell konstruktivism.....	15
3.8.2.2 Socialkonstruktivism.....	15
3.8.3 Sociokulturellt perspektiv.....	15
3.9 Begreppet kultur.....	16
3.10 Relationen mellan socialisationen och kultur.....	17
3.11 Sammanfattning.....	17
4. Metod och genomförande	18
4.1 Val av metod.....	18
4.2 Enkät med öppna svar.....	18
4.3 Att tolka enkätsvaren.....	18
4.4 Intervjuer.....	18
4.5 Deltagande observation.....	19
4.6 Val av förskolor i Syrien.....	20
4.6.1 Förskola 1.....	20
4.6.2 Förskola 2.....	20
4.7 Val av förskolor i Sverige.....	21
4.7.1 Förskola 1.....	21
4.7.2 Förskola 2.....	21
4.8 Avgränsningar.....	21
4.9 Insamling av material.....	21
4.10 Etik.....	22
4.11 Genomförande och bortfall.....	22
4.12 Beskrivning av barnstugor i Syrien.....	23
5. Resultat redovisning	26
5.1 Enkätfrågor.....	24
5.1.1 Enkätfrågor resultaten i Syrien.....	24
5.1.2 Enkätfrågor resultaten i Sverige.....	26

5.2 Intervjuerna.....	28
5.2.1 Intervjuerna i Syrien.....	28
5.2.2 Intervjuerna i Sverige.....	29
5.3 Observationerna.....	30
5.3.1 Observationerna i Syrien.....	30
5.3.2 Observationerna i Sverige.....	31
6. Analys och diskussion.....	32
6.1 Fortsatt undersökning i framtiden.....	36
Referenslista.....	37
Bilaga 1 - Brev och enkätfrågor i Sverige	
Bilaga 2 - Enkätfrågor i Syrien	
Bilaga 3 - Intervjufrågor	
Bilaga 4 - Förskolans schema i Syrien	

1. Inledning

I denna undersökning kommer jag att göra en jämförelse mellan den svenska förskolan och den arabiska förskolan genom att studera pedagogens perspektiv och förhållningssätt utifrån olika faktorer såsom vilka teorier de använder, vilken syn de har på barnen och om de jobbar efter läroplan för förskolan. Alla dessa faktorer påverkar barns lärande.

När jag i början av 1980-talet gick i lärarutbildning vid Bagdad universitet var positivism härskande i lärarutbildning. Under fyra år fick jag läsa ämneskurser i matematik och fysik som jag skulle undervisa i, och naturligtvis också pedagogik, metodik och barnpsykologi. Jag läste om de gamla teorierna så som behaviorism och kognitivism. De flesta av pedagogiklektionerna handlade om experiment med djur, tex Skinner med sina råttor, Pavlov med hundar, och om Freud och Dr Watson. Det handlade om stimulus och respons. Jag funderade då mycket om det stämmer med människor om man bara läser om djur eftersom det är en stor skillnad mellan människor och djur, tex människor kan reflektera. Människor är olika för att varje människa har sina uppfattningar, erfarenheter, färdigheter och värderingar. Jag jobbade mest utifrån teorin kognitivism när jag var lärare i Irak. Men när jag kom till Sverige och jobbade här i tre år utifrån samma teori märkte jag att det sker något som är annorlunda i svenska skolan. Jag hörde ofta orden samspel och interaktion, att barnen lär av varandra och att lärande sker i grupp. Då funderade jag mycket och blev indirekt inspirerad av de orden för att jag hade inte så stor uppfattning om denna teori.

När jag började på lärarutbildningen på Göteborgs universitet var första kursen för mig med Björn Flising och den handlade mycket om förändring av synen på barnen och alla teorierna som har kommit efter kognitivism. Jag blev väldigt inspirerad av den sociokulturella teorin för att jag tycker hela tiden att individerna stärks i kollektiv och lär av varandra. Flising (1984) benämner barns utveckling som ett fenomen, som inte kommer fram av sig självt i något socialt tomrum utan den sker i nära kontakt och i intimt samspel med omgivningen. Barns utveckling kan inte ses i delar som lyfts ut och studeras, stimuleras eller lämnas i fred, utan måste betraktas i sitt fysiska, psykiska, kulturella och sociala sammanhang. Det är hela barnet liksom den miljö barnet lever i som ska tas i beaktande. Barnets utveckling kan inte separeras från den miljö och det samhälle barnet växer in i.

Under lärarutbildningen har jag stött på orden samspel, interaktion, förändring i barnsyn, läroplan och sociokulturellt perspektiv. Detta är intressanta områden så att man kan prata om dem oändligt mycket. Jag började använda detta perspektiv även hemma med mina barn när jag pratar och samspelar med dem. Under hela dessa två år på Pedagoger funderade jag på att jobba och jämföra skolan här i Sverige och skolan i mitt hemland Irak. När chansen att skriva examensarbete kom bestämde jag mig för att göra mina funderingar till verklighet. Men det går inte att resa till Irak nu så jag valde ett land som har liknande utbildningssystem och politik som vi i Irak, Syrien. Jag valde att jämföra mellan två förskolor för att jag ville skaffa kunskap om arabiska förskolan och se i verkligheten vad barnen lär sig, hur pedagogerna ser på barnen och vilket förhållningssätt de har. Dessutom tänkte jag fortsätta med denna forskning i framtiden, och gå vidare till skolans miljö.

I Sverige är det självklart att de flesta av pedagogerna ska se på barnen som aktiva, kompetenta och kunniga, jobba utifrån läroplan och ha uppfattning om att lärande sker i sociokulturellt perspektiv genom samspel och kommunikation. Men det betyder inte att andra länder följer samma perspektiv och principer, därför är det värt att undersöka och jämföra mellan Sverige och ett annat land som Syrien.

2. Syftet

Syftet för mitt examensarbete är att jämföra den svenska och den arabiska förskolan utifrån pedagogens perspektiv och utgångspunkter såsom teorier, synen på barnen och läroplan (samhällets krav) vilka alla är faktorer som påverkar barns lärande.

2.1 Frågeställningar

- 1- Vilka teorier om barns lärande använder pedagoger i Syrien och i Sverige?
- 2- Vilken syn har de på barnen i de två länderna?
- 3- Vad skiljer läroplanen i Sverige och motsvarande dokument i Syrien?

3. Litteraturgenomgång

I detta kapitel vill jag presentera de förgrundsgestalter och deras kunskapssyn och teorier som är av relevans för min undersökning, för att förstå och tolka mitt material. Jag har använt mig av olika författares och forskares tolkningar av de olika teoretikerna, Piaget och Vygotskij. Jag valde att skriva om alla tre perspektiven på lärande: behaviorism, kognitivism och sociokulturellt perspektiv, och förändring i synen på barnen under 60- och 70-talet och framåt. Jag presenterar läroplanens historia i Sverige från 1800-talet till nuförtiden, och också det som motsvarar läroplan i Syrien och hur förskolan har utvecklats i Syrien. Jag definierar kulturbegreppet eftersom arbetet handlar om två länder med olika kulturer. Dessa tre perspektiv har alla påverkat synen på inläring och kunskap över lång tid och är fortfarande viktiga när det gäller teorier om undervisning.

3.1 Läroplanens historia utveckling

Mellan 1800-talet och 1900-talet förändrades samhället mycket i Sverige. En stor förändring skedde också i barns roll i familjen. Barnen hade förut varit involverade i familjens förvärvsarbete. I takt med att skolan gjordes obligatorisk för barn 1842 så skedde en uppmjukning av denna ansvarsroll (Norman, 1996, s.57).

I och med skolans starka framväxt så utvecklades sedan olika läroplaner och skolan var i ständig förändring. Anne-Christine Vallberg Roth har gjort en undersökning om yngre barns läroplanens historia. I denna har hon använt pedagogiskt riktgivande texter från olika epoker samt intervjumaterial. Resultatet av denna undersökning har hon presenterat som fyra olika läroplansmönster (även om de inte existerar som konkreta läroplaner).

De första riktlinjerna som användes för lärande var ”**guds läroplan**” som sträcker sig från mitten till slutet av 1800-talet med omändring runt 1860-talet då skolan började inspireras av Fröbelteorin. Vid övergång från bondesamhälle till industrisamhälle kunde en del föräldrar inte ge hemundervisning och uppfostran till sina barn. Då började småbarnsskolorna (1836) ta över föräldrarnas uppgift. Småbarnsskolorna var i hög grad ”ohemliga”. Småbarnsskolans uppgift var att ge uppfostran och omvårdnad till barnen, först och främst för fattiga barn då deras mödrar var tvungna att jobba och försörja sig och sina familjer. Undervisningen i småbarnsskolan styrdes av kristlig och religiös underordningsfostran och läroplanen för småbarnsskolan betonade kristendomsundervisning, läsning och räkning. Det var drillundervisning, alltså passiv inläring och minnesträning och inte självständig tankekraft (Vallberg Roth, 2002).

Kyrkan ledde och kontrollerade skolan. Barnen skulle lära sig lydnad, punktlighet, ordning, och renlighet. Barnen skulle lära sig lyda och fostras till gudstro vilket skedde genom katekesläsning och bön. Gudsfruktan och hög moral var grunden i lärarens kompetens. I mitten av 1800-talet blev barnkrubborna svar på ett samhällsproblem, en hjälporganisation för utsatta familjer, främst ensamstående mödrar, och verksamheten byggde på välgörenhet och idealitet (Orlenius, 2001).

Folkskolan (1842) var den första obligatoriska skolan som syftade till att alla barn skulle kunna läsa, skriva och räkna. 1858 började småskolan i Sverige och nuförtiden är namnet bytt till grundskola (Vallberg Roth, 2002).

I början av 1800-talet var kyrkans företrädare mot en obligatorisk folkskola men samhällets övergång från jordbrukssamhälle till industrisamhälle tvingade dem att ändra uppfattning. Men under slutet av 1800-talet började kyrkans påverkan att minska i undervisningen, istället utvecklades den sekulariseringsprocess som kom att styra i en läroplansskiftning inom skolans värld (Orlenius, 2001).

Den andra epoken betecknade Vallberg Roth som ”**det goda hemmets och hembygdens läroplan**”, som sträcker sig från slutet av 1800-talet till mitten av 1900-talet.

1904 startade Maria och Ellen Moberg den första folkbarntädgården för arbetarklassens barn. (Vallberg Roth, 2002).

Barntädgård (1918-1949) gav barnen möjlighet att utveckla sin personlighet och karaktär och förberedde dem för skolan. Läroplanen innebar att barntädgården skulle vara en hemlik miljö, ge uppfostran snarare än undervisning och begreppet ledarinna infördes istället för lärarinna i tidigare Guds läroplan. Grundtanken var att vägleda barnen och att inte skola dem. Barntädgården riktade sig mot barn med hemmavarande mödrar och hade en pedagogisk inriktning med lek och aktiviteter. Verksamheten byggde på välgörenhet och människokärlek. Leksakerna var könsrelaterade, pojkar lekte med byggmaterial, bilar, båtar, lekredskap med fysisk och grovmotorisk inriktning medan flickor relaterade till dockor, sömnadsmaterial och husgeråd. Fröbel ”präglade starkt verksamheten i den svenska förskolan under större delen av 1900-talet” (Orlenius, 2001, s.55)

Friedrich Fröbel betraktas som förskolans grundare därför att han utvecklade redan på 1830-talet en pedagogik för förskolebarn. Fröbel skapade matematikmaterial och ett antal ”lekgåvor” såsom klosslådor. Hans mål var att utveckla barns matematiska och logiska tänkande, vilket i första hand var relaterat till gudstro (Johansson, i Pramling Samuelsson & Mårdsjö, 1997). Även dagens förskolor har blivit påverkade av Fröbelteorin och leken (Vallberg Roth, 2002).

År 1919 samordnades småskolan och folkskolan och de två första åren kallades småskolestadiet. Kristendomsundervisningen skulle bedrivas så att den inte kom i strid med tankefriheten för individen som var samhällets krav på den tiden (Vallberg Roth, 2002). År 1919 infördes en undervisningsplan för folkskolan där kristendomsämnet halverades. Folkskolans uppgift var fortfarande fostran men man tog avstånd från samhällelig och religiös lydnad. ”Verksamheten genomsyrades fortfarande av yttre auktoritet, där läraren skulle vara förebild och tydlig ledare” (Orlenius, 2001, s.52).

Alva Myrdal introducerade ”storbarnkammaren” som ersättning för barntädgårdarna (Orlenius, 2001). Storbarnkammaren startades på 1930-talet med verksamhet som syftade till att ge barnen social uppfostran och pedagogisk uppmuntran. Storbarnkammaren utvecklades vidare till daghem och lekskola på 1940-talet (Vallberg Roth, 2002).

Från mitten av 1900-talet var ”**folkhemmets socialpsykologiska läroplan**” förhärskande. Under denna period sökte psykologerna det perfekta barnet som ett vetenskapligt objekt som hade sin utgångspunkt inom utvecklings- och inlärningspsykologisk vetenskap. Man inriktade sig på den framtida medborgaren genom aktiviteter som lärande, problemlösning och kommunikation vilket skulle leda till ett kompetenssamhälle. Här kunde man se att språkutveckling kopplades till det naturvetenskapliga tänkandet (Vallberg Roth 2002).

När kristendomens inflytande minskade blev vetenskapen den nya religionen, och grunden för skolans undervisningsideal. Vetenskapen skulle bidra till att lägga grunden till samhället. Efter andra världskriget (1939-1945) blev skolans uppdrag att fostra barnen till demokratiska och ansvarstagande samhällsmedborgare, enligt 1946 års skolkommision (Orlenius, 2001).

”På 1960-talet behövdes i Sverige fler kvinnor på arbetsmarknaden. Behovet av daghem blev uppenbart. Staten erkände sitt ansvar genom att tillsätta en kommission som skulle ge förskolan (daghem och deltidförskola) en vetenskaplig grund (SOU 1972 :26, 27).” (Pramling Samuelsson & Mårdsjö, 1997, s. 20).

Alva Myrdal (1902-1986) ville redan från 1930-talet och framåt förena sociala och pedagogiska verksamheter i den svenska förskolan vilket var en central rättighetsfråga för henne i det svenska folkhemmet. Det har dröjt ända till 1970-talet innan den svenska förskolan blev ett statligt ärende, och började bedriva pedagogiska verksamheter och omvårdnad (Orlenius, 2001).

1949 beslutade riksdagen att ge ett statsbidrag till nyöppnade daghem och socialstyrelsen blev en central huvudaktör. Under den här perioden utformade socialstyrelsens pedagogiska råd nyckeltexter för förskolan och fritidshem (Vallberg Roth, 2002).

Under denna period skulle verksamheten anpassas till individens utvecklingsgång enligt universella lagbundenheter som var lika för alla. Utifrån detta perspektiv tänkte man sig att man kunde skapa institutioner som behandlar alla medborgare objektivt och rättvist (Vallberg Roth, 2002). Det dröjde många år innan den första läroplanen för förskolan (Lpfö 98) kom.

3.2 Läroplan för förskolan

Läroplan för förskolan, Lpfö 98, är ett historiskt dokument. Aldrig tidigare har förskolan haft en läroplan, en plan för lärande och studier, som underlag för sitt arbete. Förskolan styrdes tidigare av Socialtjänstlagen som behandlar familjepolitik. Huvuduppgiften var att erbjuda föräldrarna barnomsorg men nu lyfts barnet och barnets rättigheter fram.

Sedan den 1 januari 1998 styrs förskolan av Skollagen och Skolverket är tillsynsmyndighet. Förskolan och skolan hade olika riktlinjer förut men nu har de fått en gemensam syn och riktlinjer. En fördel är att lärare genom kontakter med förskollärare kan lära känna barnen och deras kunskaper och kompetenser innan de börjar skolan. En läroplan är en plan för lärande och där fastställs vilka värderingar förskolan skall omfatta och vilket uppdrag förskolan har. Målen i läroplan ska förskolan sträva mot.

Målen i läroplanen är av kvalitativ natur mer än kvantitativ, vilket innebär att förskolan lägger fokus på utveckling av barns kunnande och skapande av mening, och förskolan har krav på dokumentation som möjliggör en utvärdering av den pedagogiska verksamheten (Samuelsson Pramling & Sheridan, 1999, s.21-23).

Läroplanen för förskolan är ett politiskt dokument som anger mål och riktlinjer. Den ses som styrmedel för förskolan och återspeglar olika intresseinriktningar, värderingar och syn på vad som anses viktigt att lära sig. Läroplanen är inte i första hand baserad på forskningsresultat inom det pedagogiska området utan den återspeglar mer strömningarna som finns i samhället (Orlenius, 2001).

Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) har tre mål:

- 1- Identitetsutveckling genom att barnen ska utveckla identitet och självständighet och utveckla sin förmåga att lyssna, berätta och reflektera och uttrycka sina uppfattningar, tankar och åsikter.

- 2- Social kompetens genom att barnen ska utveckla öppenhet, respekt. Barnen ska utveckla sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att förstå sina rättigheter och skyldigheter, att ta hänsyn till och leva sig in i andras situation.
- 3- Omvärldsförståelse – kulturell kompetens genom att barnen ska utveckla förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av kön, social eller etnisk bakgrund, utveckla förmåga att handla efter demokratiska principer, att bygga och skapa, att upptäcka och använda matematik i meningsfulla sammanhang.

(Skolverket) (www.skolverket.se/sb/d/468)

I läroplanen för förskolan framhålls att förskolan har ett samhällsuppdrag, där barn skall fostras till demokratiska medborgare, samt att låta barnen aktivt ta del av samhällets gemensamma kulturarv i form av värden, traditioner, historia, språk och kunskaper. Barnen skall få möjligheter att utveckla sin förmåga att iaktta och reflektera (Lpfö 98).

Barn skall ges möjlighet att både producera ny kunskap och reproducera befintlig kunskap. Pedagogens uppgift är att utgå från barnens perspektiv, väcka deras intresse och rikta lärandet mot de mål verksamheten strävar efter. Barnens lärande sker i en pedagogisk verksamhet som är organiserad så att omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Lärandet skall även vara roligt, tryggt och lärorikt för alla barn som deltar. Lärande ska ske i samspel mellan vuxen och barn och att barnen lär av varandra. Barn behöver uppleva variation för att utveckla ny kunskap, se komplexa sammanhang och urskilja mönster, genom samspel och kommunikation med både andra människor och ting (Lpfö 98).

I läroplanen framhålls att:

I förskolan skall barnen möta vuxna som ser varje barns möjligheter och som engagerar sig i samspelet med både det enskilda barnet och barngruppen. Förskolan ska vara en levande social och kulturell miljö som stimulerar barnen att ta initiativ och utvecklar deras sociala och kommunikativa kompetens. (Lpfö 98, s. 9)

Skolverket har publicerat "Förskola i brytningstid" som är den första nationella utvärderingen av förskolan efter reformen 1998, då förskolan fick en läroplan och blev det första steget i det samlade utbildningssystemet för barn och ungdom. Läroplanen är det fundamentala dokument som beslutats av riksdagen och som styr svensk förskola. Förskolans läroplan syftar till att skapa förutsättning för en likvärdig förskola med hög kvalitet. Utvärderingen visar att förvaltningsledning, förskolechefer och personal har varit positiva mottagare av läroplanen. Läroplanen har bekräftat förskolornas sätt att arbeta och hjälpt till att höja förskolans status, men har också haft betydelse för personalen som stöd i det pedagogiska arbetet.

(Pressmeddelande 20 februari, 2004, skolverket) (www.skolverket.se/sb/d/205/a/894)

3.3 Läroplan för förskolan i arabiska länder, inklusive Syrien

På grund av brist på pedagogiskt forskningsmaterial från arabiska länder här i Sverige, om barn i förskolan, köpte jag några böcker i Syrien som handlar om förskolor och vad som är syftet med förskolorna. Jag har översatt delar från en av böckerna, boken heter "Barnet innan grundskolan" (1986). Forskaren som skrivit boken heter Hasan Muhammed Hassan och är doktorand i en pedagogikavdelning i Saudiarabien.

Boken definierar förskolan som den pedagogiska institutionen som syftar till att utveckla barnets mognad, utveckling, och barnets sociala förmåga att klara sig i grupp med andra. Dessutom ska förskolan ta hänsyn till barnens känslor, intressen och kunskaper.

Det finns inte någon tydlig skriftlig läroplan i arabiska förskolor men det finns skriftliga instruktioner som kommer från utbildningsministeriet och som beskriver vilken roll och mål förskolan har.

Förskolans roll och mål är att

- hjälpa barnen att bli medvetna om sin kunnighet, och samtidigt lära barnen att acceptera de gränserna som ställs av samhällets normer och regler.
- träna barnen att tänka logiskt i olika situationer, att vara självständiga, att ta ansvar och att respektera individens frihet.
- uppmuntra barnen att utöva sin socialitet och att skapa goda relationer till andra barn i gruppen.
- lära barnen goda vanor och rätta felaktiga vanor som har skapats tidigare.
- utveckla barns fin- och grovmotorik och hjälpa barnen att skapa en frisk och stark kropp.
- skapa bra relation med barnens föräldrar som grundar sig på respekt, förståelse och hjälpsamhet.
- utveckla barns personlighet och karaktär och inrikta deras intresse, uppfattningar, förtroende till att bli bra och trogna medlemmar i samhället som de tillhör. Barnen skall även lära sig disciplin.
- läraren ska vara barnets andra mamma och kännetecknas av kärlek, omsorg och rättvisa mellan barnen.
- skapa bra förutsättningar för att barnen kan hitta rymliga, soliga och rena lokaler.
- barnet ska få fri lek och gymnastik, och växla mellan olika dagliga aktiviteter.

3.4 Vilka faktorer ledde till att utveckla förskola i arabiska länder

Utbildningsministeriet har i någon mån visat intresse för förskolor genom att bygga förskolor och utveckla verksamhet.

Förut tog utbildningsministeriet hänsyn till grundskolan från årskurs 1 och framåt, som början av pedagogiska systemet. Denna grundtanke bidrog till problem hos barnet när det började i lågstadiet. Det var en chock att börja i skolan med stränga regler och rutiner, läsning, skrivning och läxor, och även betyg i olika ämnen.

En andra faktor var att samhällets utveckling bidrog till att kvinnor började utbilda sig och komma ut i arbetslivet. Familjen behövde också kvinnans lön för att hjälpa mannen.

Samhället utvecklades, speciellt i stora städer. Man började bygga höga hus vilket ledde till att barnen bodde i en liten lägenhet med sin familj. Barnens lek blev ofta begränsad och de fick mindre utrymme att leka och utveckla sig själva. Detta ledde till att det instängda barnet var tvunget att ta sig ut i världen och söka det rätta utrymmet för dessa lekar, oftast på gatorna. Det var självklart farligt på grund av trafik och andra faktorer. Forskning om barndom utvecklades så småningom och tog upp olika problem för barnen, speciellt under de första sex levnadsåren. 1958 kom också FN:s barnkonvention och 1979 började hela världen fira internationella barndagen. Alla dessa faktorer har påverkat utbildningsministeriet så att de har börjat utveckla förskolor. Förskolan har utvecklat sig på något olika sätt i olika arabiska länder och under olika tidsperioder (Hasan Muhammed Hassan, 1986).

3.5 Förändring i synen på barnen

Inom barnsynens forskningsområde skedde förändringen under 1960- och 1970- talet (Sommer1997). Det kom att innebära positiva konsekvenser för den tidens barnsyn.

3.5.1 Före och under 1960-talet

Före och under 1960-talet skapades de ”stora teorierna”. De var allmänna psykologiska teorier och försökte tolka omfattande sidor av barns utveckling, tex Freud, Piaget. Under denna period fanns inte stort intresse inom barn- och utvecklingspsykologin att belysa barns uppväxt och utveckling i olika kulturer och tidsepoker.

Före 60-talet kan synen på barnen sammanfattas i begreppen ”det bräckliga barnet” och ”novisbarnet”. De två begreppen är två sidor av samma sak. Sommer menar att om människan i början av sitt liv uppfattas som fundamentalt oorganiserad, utan medvetande och utan kompetenser, en novis som utsätts för risker och kriser så följer det automatiskt att människan är beroende av skydd, omsorg och en trygg miljö (bräcklighet).

I detta paradigm lämnas inte plats för begreppen dialog, samspel och ömsesidig utveckling. Under de stora teoriernas period kan man finna följande uppfattning i de sociala inlärningsteorierna: Att barnet är ”tabula rasa” vilket innebär att man betraktar barnet som ”det oskrivna bladet” som skall fyllas med kunskap. Barnet är en passiv mottagare som låter miljöns penna skriva in personligheten. Barns utveckling ansågs vara ett resultat av yttre miljöpåverkan. I socialisationsteorier sågs också samma idé på den tiden: Människan sågs som en varelse som skulle formas genom uppfostran. I klassiska psykoanalytiska teorier sågs barnet som en biologisk, driftsstyrd organism utan förmåga till personlig och social kommunikation (Sommer, 1997).

3.5.2 Under 1970-talet och framåt

Under de senaste 25-30 åren har det blivit problem med att tillämpa dessa ”stora teorier”. Detta har lett till att specialiseringsgraden har ökat under samma period och istället har s k ”miniteorier” skapats. Deras ambition var att förklara specifika sidor av barns utveckling. I mitten av 1970-talet fick moderscentrismen kritik av fader-barn-forskning (Lamb 1976, Parke 1981, Sommer 1984 i Sommer, 1997).

Senare följde undersökningar som granskade åtskilliga mänskliga relationer i barnets liv: Mödrar, fäder, syskon, far- och morföräldrar, barnomsorgspersonal, kamrater. På 1990-talet etablerades en omfattande psykologisk förståelse av barnets multipersonella värld (Pianta 1992 i Sommer, 1997).

Alla dessa undersökningar kritiserade den moderscentrerade utgångspunkt som präglade paradigmet före 1960-talet och den dominerande tanken blev att barnet mycket tidigt utvecklar kompetenser som anpassar det för en utvidgad social värld. Synen ändrades under 1970-talet och 1980-talet då det utvecklades en ökad kulturell sensitivitet hos forskare och det skapades många tvär- och subkulturella teorier. Det betyder att man inte kan generalisera utan att man måste ta hänsyn till barns olika förhållanden. Undersökningar har visat att både små och stora barn är utrustade med kompetenser såsom perceptuella, emotionella, kognitiva och sociala. Denna forskning har ändrat synen på barnen och barnet ses som en aktiv deltagare i sin egen utvecklingsprocess (Field 1990, Poulsen 1995, Smith & Ulvund 1993 i Sommer, 1997). Grundsynen på barnen ändrades från den bräckliga novisen till det ”resilienta” barnet och det kompetenta barnet. Det kompetenta barnet är aktivt och samspelar med andra. Så småningom skapas hos varje individ en fond av social och personlig erfarenhet (Sommer, 1997). Samhället förändras kontinuerligt men de senaste årtiondena har förändrat de

grundläggande vardagsvillkoren mycket för de flesta människor. Det har skett en förändring i synen på individen och också på barnet. Synen på barnet övergår från barn som objekt för de vuxnas uppfostran till barnet som subjekt, som representant för sig själv och medskapare av sin egen barndom (Bäck-Wiklund & Lundström, 2001).

3.6 Barnen påverkas av samhällets förändring

Samhällets förändring har påverkat familjemönstren de senaste tre decennierna. Det har uppstått varierande familjeformer så som homosexuella föräldrapar, ombildade familjer, ensamföräldrar osv (Bäck - Wiklund & Lundström, 2001).

Före 60-talet var det mestadels en traditionell kärnfamilj med hemmavarande moder och utanför hemmet yrkesarbetande fader och kärnfamiljen var uppväxtramen under barnets sex första levnadsår. Denna period kallade Sommer den familjecentrerade perioden eller den moderscentrerade perioden (Sommer, D. 1997).

Enligt Dahlgren och Hultqvist (2002) var det synen på barnet som kompetent som kom att följa oss in i det postmoderna samhället. I det postmoderna samhället krävs det att vi interagerar med andra människor i dagligt liv, människor som tillsynes har skilda intressen. I det postmoderna samhället ska människan kunna utveckla sin förmåga att snabbt kunna uppfatta och slå om mellan olikartade sociala koder. Inom postmoderna samhället finns olika grupper tex arbetarbarn och tjänstemannabarn. Den uppväxtsituation som det postmoderna samhället erbjuder barnen ska generellt syfta till att främja följande sociala kompetenser:

- Förmåga att kunna anpassa sig till nya situationer -social flexibilitet.
- Förmåga att kunna reflektera över sig själv i förhållande till andra - att kunna tänka rationellt.
- Förmåga att kunna ta kritisk ställning - att kunna välja.
- Förmåga att kunna integrera olikartade erfarenheter till en sammanhängande
- helhetsförståelse – mental flexibilitet.
- Förmåga att kunna uttrycka egna hållningar och kunna ta andras perspektiv, att kunna kommunicera effektivt.
- Förmåga att kunna ta och lita på initiativ –att ha självförtroende.
- Förmåga att kunna kontrollera sina känslor – självdisciplin.

(Dahlgren & Hultqvist, 2002, s. 82)

När samhället har förändrats i hög grad följer också förändringar i människors liv och det ställs nya krav på dem. Det moderna samhället beskrivs i termer av kvalitet, kompetens, kunskap, kommunikation och kultur. Det tidigare industrisamhället betonade värden som auktoritet, konkurrens, status, ensamhet, makt och plikt. Nuförtiden har det kommit andra begrepp som flexibilitet, frihet, rättvisa, utveckling och etik (Orlenius, 2001, s.78).

Samhället förändras och utvecklas kontinuerligt. Därför är det viktigt att barnen får möjligheter att utveckla nya insikter om samhället och att de ser att de själva kan påverka samhällets utveckling. För att kunna påverka det ska barnen vara engagerade och aktiva vilket i sin tur förutsätter att vuxna ska lyssna mer på barns åsikter, värderingar, deras sätt att hantera olika situationer och lösa problem. För att bli självständiga behöver barnen prova nya lösningar hela tiden. Samspel och förståelse mellan människor som ingår i samhället ökar möjligheten till positiv utveckling i samhället (Pramling Samuelsson & Mårdsjö, 1997)

I det moderna samhället är mycket av det barnen måste lära sådant som de lär av varandra. Kultur och kunskaper flyttas inte bara från den äldre generationen till den yngre generationen utan också mellan barnen (Frones, 1994 i Williams mfl, 2000).

3.7 Vad innebär lärande?

Lärande definieras idag som livslångt lärande. Flexibilitet och föränderlighet är nyckelord för lärande. När samhället förändras ska också lärandet förändras. Denna förändring kommer att gälla barnen i förskolan, i skolan och i klassrummet. Idag framtonar bilden av ett barn som är kompetent, har förmågor och möjligheter, är aktivt och meningsskapande. Barnet lever i ett föränderligt samhälle. Samhället har blivit ett ”informations- och kommunikationssamhälle”. Människor kan hämta information och kommunicera med varandra. Lärande som sker i skolan eller i förskolan kallas formellt lärande och lärandet som sker utanför skolan kallar man för informellt lärande. Lärandet är ett fenomen som sker individuellt och kognitivt eller mentalt, denna förklaring erbjuds av psykologin. Idag ersätts diskursen om lärandets psykologiska perspektiv av diskurs om socialpsykologiska perspektiv (Carlgren, 1999).

Piaget förklarar lärandet och ägnade sitt liv åt att utforska hur det mänskliga tänkandet utvecklas. Vygotsky försöker tolka lärande och han ägnade sitt liv åt att utforska hur mänsklig kultur och historia bidrar till barnets lärande. Båda teorier handlar om hur barn skapar förståelse för olika aspekter av sin omvärld i allmänna termer (Pramling Samuelsson & Carlson, 2003).

Lärandebegreppet har två termer, lärandets objekt och akt. Lärandets objekt betyder att man kan arbeta med olika innehåll för att utveckla sin förmåga eller kunnande om någonting. Lärandets akt handlar om hur barn gör eller går till väga för att lära sig. Piaget anser att lärandets objekt är alla begrepp (ord) som han använder för att beskriva barns logiska utveckling, och språket och kommunikation blir fokus för lärande. Lärandets akt vilar på konkreta saker som agerande och experimenterande i kombination med att använda språket (Pramling Samuelsson & Carlson, 2003).

Pramling (1983) har visat att barns uppfattningar av vad de lär sig utvecklas från en idé om att man kan lära sig göra saker, till att lära sig veta och slutligen till att förstå något. Att lära sig att göra innebär barnets beskrivningar om aktiviteter, färdigheter eller sätt att bete sig. Att lära sig veta innebär att barn relaterar sitt lärande till att de har kunskap om något (fakta, information). Innebörden i att lära sig att förstå är att barn relaterar inläring till att de begripit något, dvs de pratar om lärande som en aktiv handling i sin tankevärld. Denna sista idé om inläring kan komma runt skolstarten och är den idé som pedagogisk verksamhet skall gå ut på. Pedagogens uppgift är att arbeta mot att barn får en mer nyanserad och aktiv syn på hur man får kunskap. Barn behöver lära sig att man får veta saker från människor och böcker (media) samt att man kan få kunskap genom att aktivt göra saker. Framför allt kan man få veta saker genom att iaktta, fundera och reflektera, dvs vara tankemässigt aktiv (Pramling Samuelsson & Mårdsjö, 1997).

3.8 Olika perspektiv på lärande

I följande avsnitt kommer jag att ta upp tre olika perspektiv, nämligen behaviorism, konstruktivism och sociokulturellt perspektiv.

3.8.1 Behaviorismen

I mitten av 1900-talet påverkade behaviorismen både praktik och teori kring lärande. Skinner (1904-1990) var främste företrädaren för denna teori (Orlenius, 2001). Skinner var beteendepsykolog. Beteende är all aktivitet som observeras av en själv eller av andra, och orsak till alla psykologiska fenomen som tillhör människans personlighet. Vårt beteende (handlingar) i ett samspel med omgivningen är orsak till att vi utvecklar oss och får erfarenhet. Omgivningen kontrollerar människan som själv har skapat den. Därför ändrar sig människan genom att ändra sin omgivning. Utveckling är inläring för Skinner (Jerlang mfl, 1986).

Behavioristens syn på lärande är att språkliga och fysiska beteenden lärs in i små steg och byggs upp mot större komplexitet. Omvänt kan komplexiteten brytas ned i små delar. Helheten är summan av delarna. Lärande organiseras i systematiska drillövningar som går från det enkla till det komplexa. Med repetition förstärks kopplingen mellan stimulus och respons. Kunskap skall vara objektiv, observerbar och byggas upp och befästs genom drill och övning (Säljö, 2003, Orlenius, 2001).

Behaviorismens syn på kunskap är att kunskap bäst överförs från den vuxne till barnet som uppfattas som en tom låda som ska fyllas med fakta och kunskaper. Den vuxne ska välja vilken kunskap barnet bäst behöver (James, Jenks och Prout, 1998 i Williams mfl, 2000). Pramling Samuelsson och Sheridan menar att ju mer ett barn lärde sig desto mer utvecklades barnet. Kunskap var fakta som skulle förmedlas till barnet. Allt handlade om att om vuxen lär ut på ”rätt” sätt så lärde sig barnet (Pramling Samuelsson & Sheridan, 1999).

Lärarens roll i detta perspektiv är att överföra kunskap som finns där ute, till eleven som absorberar den passivt och ska sedan komma ihåg den. Lärande beror av den yttre inlärningsmiljön såsom böcker, lärare, klassrum osv (Claesson, 2002).

3.8.2 Konstruktivism

3.8.2.1 Individuell konstruktivism

Piaget (1896-1982) är företrädare för kognitivism. Han var biolog, men också psykolog och filosof. Piaget var kunskapssteoretiker och arbetade med hur formerna för tänkandet utvecklas och hur barnet skapar sig en världsbild (Claesson, 2002).

Williams och Pramling Samuelsson (2000) beskrev att hos kognitivisterna utgår man från de inre processerna. Yttre stimuli och responser får här ingen betydelse. Människan är en självständig varelse som tolkar och värderar de yttre stimuleringarna till sin fördel. Piaget anser att kunskap är uppbyggd av tankestrukturer. Utifrån våra handlingar och tänkande kommer förändringar i våra tankestrukturer. Piaget anser att individen konstruerar sin kunskap genom sina egna handlingar och genom sitt samspel med omgivningen. När barn talar med varandra lär de sig av varandra. Barnet måste i diskussioner lära sig att se andras synvinkel.

De personliga kognitiva strukturerna innehåller summan av människans erfarenhet, kunskap och tankesätt. När man skaffar ny erfarenhet ändrar sig strukturerna, dvs att människan

anpassar sig till omvärlden. Det inre (tänkande) och det yttre (funktion) växlar med varandra (Jerlang m fl, 1986).

Lärarens roll i detta perspektiv är att erbjuda erfarenhet som gör det möjligt för eleverna att aktivt skapa mening av den. Lärande beror av den yttre lärandemiljön och elevens egna idéer och erfarenheter. Lärande och kunnande hos eleven är att ändra och byta existerande idéer och att senare kunna relatera och använda det i nya situationer (Claesson, 2002).

Enligt Piaget är en av lärarens huvuduppgifter att skapa en så rik miljö som möjligt i klassrummet, vilket innebär att den lärande miljön ska innehålla intressanta föremål som bidrar till utforskning så att elevernas kunskap utmanas. Barnens intressen är grunden för aktivt lärande, att barnen undersöker, upptäcker, upplever den aktuella situationen själva (Jerlang m fl, 1986).

3.8.2.2 Socialkonstruktivism

Vygotskij (1896-1934) var en rysk psykolog vars teori fick en ny glansperiod under 1980-talet, och har nu stor betydelse inom den moderna utvecklingspsykologin och pedagogiken. Vygotskij anser att människans utveckling går från den sociala och kollektiva handlingsformen till den individuella, dvs från yttre till inre. Han menar att barnet som kan lösa problem i början tillsammans med andra, senare kan lösa problemet ensamt i form av tänkande, ”inne i huvudet” (Jerlang m fl, 1986).

”Vygotskij skiljer däremot mellan interpsykologiska (kommunikation mellan människor) och intrapsykologiska (tänkande) processer. ... De inter- och intrapsykologiska processerna är båda kognitiva då de förekommer i ett sammanhang av målinriktade problemlösande aktiviteter” (Williams mfl., 2000, s. 22).

Språket enligt Vygotskij har två funktioner. Språket är ett kulturellt verktyg som används i samspelet mellan individen och andra och genom språket kan man ta del av och utveckla kunskap. För det andra är språket ett psykologiskt verktyg som används till att organisera individens tänkande. Tänkandets utveckling styrs av språket. Språket och tänkandet står i ett ömsesidigt förhållande till varandra (Jerlang m fl, 1986).

Vygotskij anser att lärande sker i ”den närmaste utvecklingszonen” med vilken menas det möjliga utvecklingsområdet mellan den nivå som barnet kan klara ensam och den nivå som barnet kan klara med hjälp av interaktion eller samspel med en mer kompetent person, och i en nära framtid kan klara på egen hand. Den kompetenta personen kan vara lärare eller en duktigare kamrat (Vygotskij, 1978, s.87 i Dysthe, 2003, Säljö, 2000, Williams m.fl., 2000).

Det innebär att barnen ständigt befinner sig under utveckling och förändring. Pedagogen ska försöka visa på ett samspel mellan barnens egen miljö och vad de lär sig (Säljö, 2000, Williams mfl, 2000).

3.8.3 Sociokulturellt perspektiv

”Ett sociokulturellt perspektiv på kunskap och lärande går också under benämningarna kulturhistoriskt, sociohistoriskt, sociointeraktivt och situerat perspektiv” (Dysthe, 2003, s.33). Lärande sett ur ett sociokulturellt perspektiv innebär att människan blir deltagande i en social praktik. Lärande betraktades förut som något som sker i individens huvud men betraktas idag

som något som sker mellan individer och i relation till social praktik. Synen på lärande utvecklades från individens utveckling till individens deltagande i socialpraktik, dvs inte bara kognitivt utan också sinnligt och socialt. Kunskap finns både inom en individ och mellan individerna och skapas genom kommunikation och interaktion med varandra.

Alla individer har olika erfarenheter, kunskaper och uppfattningar och genom samspel och interaktion med varandra utvecklas dessa till nya kunskaper. Genom kommunikationen sker lärande i samspelet mellan individer. När barnen och pedagogerna befinner sig i ett sammanhang där lärandet inte är avskilt från det sammanhanget kallas det för situerat lärande. Alla individer har olika definitioner om ett sammanhang utifrån sina uppfattningar, kunskaper och erfarenheter men i kommunikationen och interaktionen skapas en gemensam definition av sammanhanget (Carlgren, 1999).

I ett sociokulturellt perspektiv är kunskap inte något som individen har "lagrad" i sitt huvud. dvs att all information som en individ tar till sig från böckerna är inte kunskaper. Säljö menar att om man äger information så är det långt kvar till kunskap för att kunskaper är en resurs att lösa problem och används i handlandet i vardagen. "Kunskaper är det som hjälper mig att se ett problem eller en företeelse som något bekant och som något jag har tidigare erfarenhet av" (Säljö, 2000, s.125). Kunskaperna knyter an till något barnen redan känner till och kan därmed bidra till ökad förståelse (Flising, 1984).

3.9 Begreppet kultur

Följande citat har hämtats från Wellros bok "Språk, kultur och social identitet" (1998) som i sin tur citerar Ehn och Löfgren:

"Kultur omfattar därmed gemensamma kunskaper, värderingar, erfarenheter och sammanhållande tankemönster. Men den finns inte bara inne i huvudet på människor. Medvetandet blir gemensamt bara genom att man kommunicerar, delar ett språk, förstår koder och budskap, ser hela sin omgivning som betydelseladdad på ett sätt som är någorlunda lika för alla – eller åtminstone för flera."

(Ehn/Löfgren, Kulturanalys. Liber 1982)

Kultur är föreställningar, erfarenheter och värderingar man alltid har med sig, antingen man vill eller inte. Det visar sig i hur man gör saker och ting och ordnar hela sin tillvaro, tex hur man klär sig och betar sig eller pratar, agerar och tänker. Kultur ska ses utifrån ett dynamiskt perspektiv eftersom kultur är delvis föränderligt till följd av förändring i människans livsvillkor (Wellros, 1992).

Kultur är en mångfald av meningsskapande som är både socialt och individuellt varierat och föränderligt, dvs att människor har olika idéer, föreställningar, erfarenheter om världen, och de har olika sociala positioner, därför uppfattar de samma fenomen på olika sätt. Även inom samma kultur kan människor ha olika uppfattning om samma fenomen (Norman, 1996).

Kulturbegreppet har två viktiga aspekter, den första är att kultur innebär traditioner, normer och seder som rotas och matas i individen i en inlärningsprocess som ett arv av omgivningen. När man definierar kultur som inlärningsprocess betyder det att det inte finns någon kultur som är rätt eller fel. Alla kulturer är rätt på sitt sätt och har rätt att existera. Om man accepterar normer och traditioner i sin omgivning får individen legitimitet och social styrka. Den andra aspekten är att kultur är föränderligt till följd av att den påverkas av en dynamisk och historisk utveckling, dvs att en del traditioner och normer kan stärkas, försvinna och att

nya traditioner kan skapas. Kulturinnehåll påverkas av den vetenskapliga utvecklingen och kommunikationen vilka har gjort att utbyte mellan människor och kulturer har ökat. Kulturinnehåll påverkas även av sådana faktorer som klimat, geografiskt läge, ekonomi, social utveckling och religion. Religionen kan påverka människors sätt att umgås och kommunicera med varandra (Ahmadi, 1998).

I det svenska samhället kom en reform som syftade till religionsfrihet. En särskild lag 1951 och regeringsformen 1974 garanterade religionsfriheten i samhället. Religionsfrihet ses idag som en frihet för individen att utöva någon annan religion än den officiella i det svenska samhället. I skolan har den tidigare konfessionella undervisningen i kristendom ersatts av ämnet religionskunskap. Många ser detta som framsteg som ger ökade möjligheter för personliga val. Andra ser det som en nackdel som kan skapa intolerans mot de troendes livsstil. Den svenska skolan är nuförtiden en sekulariserad skola (Wellros, 1998).

3.10 Relationen mellan socialisationen och kultur

Socialisation består av överföring av värden, normer, föreställningar och handlingsmönster. Internalisering är resultat av socialisation. Internalisering betyder att samhällets värderingar och moraluppfattningar blir till individens inre egendom, dessa värderingar och moraluppfattningar blir så småningom en del av individens egen personlighet. När internaliseringen har skett märker individen inte längre att han/hon har blivit påverkad av socialisationen. När socialisationen blivit osynlig har kulturen nästan blivit en del av den mänskliga naturen (karaktären och egenskaperna). Lyckad socialisation skapar alltid gemenskap i en grupp, stor eller liten. Denna grupp delar metavetande genom att den tolkar olika symboler, händelser, fenomen osv på samma sätt. Gruppens storlek kan variera, tex ett land, en etnisk grupp i ett land, men oftast är det mycket mindre grupper, tex arbetsplatser, skolor osv som beskriver sig som ”vi”. Det finns många hjälpmedel för att underlätta socialisationen såsom språket, skrivna och oskrivna betedenormer, värderingar och förhållningssätt, roller, tid, rum osv. Skillnaderna i socialisationens innehåll skapar kulturskillnaderna (Wellros, 1998).

3.11 Sammanfattning

Mellan 1800-talet och 1900-talet förändrades samhället mycket i Sverige och det påverkade också synen på barnen. Läroplanen utvecklades också under denna period från guds läroplan via det goda hemmets och hembygdens läroplan till folkhemmets socialpsykologiska läroplan. Till sist kom läroplanen för förskolan 1998. Förskolans läroplan är ett politiskt dokument som anger mål och riktlinjer. I Syrien finns inte någon läroplan för förskolan. Hasan Muhammed Hassan pratar i sin bok ”Barnen innan skolan” om de skriftliga instruktionerna som kommer från utbildningsministeriet och beskriver förskolans roll. I Sverige förändrades synen på barn från barnet som ”det oskrivna bladet” före och under 1960-talet till det kompetenta barnet som samspelar med andra, under 1970-talet och framåt. Lärande definieras idag som livslångt lärande och det finns olika perspektiv på lärande såsom behaviorism, individuell konstruktivism, socialkonstruktivism och sociokulturellt perspektiv. Litteraturen och perspektiven som jag har skrivit om knyter an till syftet för mitt arbete som handlar om att jämföra den svenska och den arabiska förskolan utifrån olika teorier om barns lärande, synen på barnen och läroplanen för förskolan.

4. Metod och genomförande

I denna del beskriver jag vilken metod jag har valt för min undersökning och hur jag gått till väga i mitt arbete.

4.1 Val av metod

Min undersökning grundas på datainsamling med hjälp av enkät med öppna svar, observation och intervjuer. Jag har valt att använda den kvalitativa metoden för att den är rik på information vilket innebär att jag får en djupare förståelse om fenomenet. Den kvalitativa metoden handlar om att tolka och förstå undersökningsresultaten men inte generalisera (Stukát, 2005). Den kvantitativa metoden går mer på bredden och inte så mycket på djupet, och ger generella svar. En kvantitativ studie handlar om att samla in mycket data för att kunna analysera och dra säkra slutsatser (Stukát, 2005). I en kvalitativ studie kan forskaren gå in och fördjupa sig i enskilda fall, fallstudier t ex en liten grupp av människor, en skola. Forskaren försöker få fram kunskap och djupare förståelse i det enskilda fallet medan den kvantitativa studien ger breda och generella svar (Stukát, 2005).

4.2 Enkät med öppna svar

Jag skrev frågor på både svenska (bilaga 1) och arabiska (bilaga 2). Enkäterna delades ut till tjugo pedagoger i Sverige och tjugo pedagoger i Syrien. Jag valde inte enkätfrågor med i förväg formulerade svarsalternativ för att jag ville få mer information på ett fritt sätt, speciellt i Syrien då jag inte har så mycket kunskap om förskolan och pedagoger i det landet, men jag har en ganska bra bild och uppfattning om svenska förskolor och pedagogutbildning. Enkät med formulerade svarsalternativ kräver att forskaren har en hel del kunskap om den som skall svara på enkäten och att forskaren på förhand vet vilken information han/hon vill ha (Ekholm & Fransson, 1975). Jag ville inte styra pedagogerna utifrån mitt perspektiv och min uppfattning. Jag ville ha en mängd variation av perspektiv. Enkät kan vara en relevant metod när man vill nå fler människor än vid intervjuer eller observationer. Att kunna få svar av en större grupp ger starkare resultat, och möjligheten att generalisera resultaten blir större än med intervju- och observationsmetoden (Stukát, 2005).

4.3 Att tolka enkätsvaren

När jag fick enkätsvaren försökte jag tolka dem utifrån hermeneutik och skapa en förståelse av dem. Hermeneutik betyder ”läran om läsning och tolkning”. Ordet hermeneutik kommer från grekiskan och betyder förklaringskonst. Hermeneutik är tolkningslära som syftar till förståelse, att människan förstår meningsfulla fenomen inom sitt perspektiv. Att tolka på bra sätt och därigenom skapa förståelse är livsnödvändigt, dvs vi måste tolka andra människors handlingar, idéer, tänkande och vår omgivning för att överhuvudtaget kunna leva med dem (Grimen & Gilje, 1992).

4.4 Intervjuer

En stor vikt i min undersökning läggs på intervjuerna för att få svar på mina forskningsfrågor och försöka få en djupare förståelse och en helhetsbild av det jag undersöker. Därför valde jag att genomföra kvalitativa intervjuer. Syftet med en kvalitativ intervju är att upptäcka och identifiera den intervjuades uppfattningar om något fenomen.

Jag intervjuade två pedagoger i Sverige och två pedagoger i Syrien. Fokus har lagts på vilka teorier om barns lärande pedagoger använder där i Syrien och här i Sverige, vilken syn de har på barnen i de två länderna och hur de tolkar läroplan i de två länderna. Intervjuer har skett i ett enskilt rum och spelats in på band. Innan jag satte på bandet försökte jag förklara varför jag ville intervju pedagoger och syftet med intervjun.

Johansson och Svedner (2006) skriver att kvalitativa intervjuer bör spelas in på band, att man ska be om tillstånd att få spela in och att bandet skall förstöras när man har bearbetat det. Jag utvecklade några frågor för att de intervjuade skulle förstå frågans innehåll, speciellt i Syrien, men frågeområdena var bestämda. Johansson och Svedner (2006) skriver att i den kvalitativa intervjun ska frågeområdena vara bestämda medan frågorna kan variera från intervju till intervju, beroende på den intervjuades svar och aspekter.

Kraften i den kvalitativa intervjun finns i att undersökningssituationen är lik en vardagssituation och ett vardagssamtal och den som intervjuas kan då svara med egna ord (Patel & Davidsson, 2003 och Kvale, 1997).

Kvalitativa intervjuer handlar om att ta reda på den intervjuades tankar och åsikter och denna typ av intervju ger mer ingående information (Johansson & Svedner, 2004). Syftet med kvalitativa intervjuer är att man ska upptäcka och identifiera egenskaper och den intervjuades värld. Under en kvalitativ intervju är den som intervjuas och den som blir intervjuad medskapare i ett samtal (Patel & Davidsson, 2003).

Kvalitativa intervjuer kallas ofta ostrukturerade intervjuer (Kvale, 1997). Intervjuaren kan aldrig vid den ostrukturerade intervjun i förväg formulera svarsalternativ, och jag strävade tvärtom efter att låta de intervjuade påverka intervjuens utveckling men samtidigt försäkrade jag mig om att få svar på de frågor jag ville undersöka, dvs att jag använde mig av delvis strukturerade intervjuer. Enligt Kvale (1997) är ostrukturerade intervjuer i praktiken halvstrukturerade för att de varken är fria samtal eller genomförs efter strängt strukturerade frågeformulär. Ostrukturerade intervjuer är användbara framförallt när forskare inte vet tillräckligt mycket om ett fenomen för att kunna ställa relevanta frågor (Patel & Davidsson, 2003 och Bell, 2000).

4.5 Deltagande observation

Observationen utgör inte så stor del av min studie och har varit en extra metod för mig. Jag kommer att beskriva några situationer som jag själv såg när jag var i klassrummet. En skillnad mot Sverige är att i Syrien har de klassrum och bänkar redan i förskolan. När jag hade fått svar på enkäterna och intervjuerna fick jag en helhetsuppfattning om pedagogerna. Då ville jag också se hur det fungerar i verkligheten för att få en tydligare och mer detaljerad bild av pedagogernas förhållningssätt i klassrummet. Deltagande observation är en mer strukturerad form för direkt informationsinsamling. Denna metod används av antropologer och psykologer för att få kunskap om regler som styr samspelet mellan människor i ett samhälle eller inom en organisation. Fördel hos denna metod är att man kan upptäcka nya oväntade ting. Nackdel är att det är svårt att kontrollera pålitligheten i observatörens anteckningar (Ekholm & Fransson, 1975).

4.6 Val av förskolor i Syrien

Jag har spenderat två veckor i november 2006 i Damaskus i Syrien. Där har jag besökt två förskolor för att ta reda på hur pedagoger jobbar och vilka teorier de använder, vilken syn de har på barnen och vad de har som motsvarar läroplan här i Sverige. Jag pratade med huvudrektorerna för förskolorna om min undersökning och vad den handlar om.

I Syrien finns inte kommunala förskolor men det finns privata förskolor för människor som har råd till det såsom chefer och andra med högre status. Och det finns barnstugor i anslutning till olika arbetsplatser, dessa är för arbetare och folk med lägre status. Min undersökning handlar om privata förskolor men jag kommer att berätta något om barnstugor. Jag har valt att genomföra min undersökning på två skolor som har klasser från förskola till åk 9. Båda två skolorna har en huvudrektor och en lokalrektor för varje stadium (förskolan, låg-, mellan- och högstadiet). Varje stadium har sin egen byggnad och byggnaderna är separerade från varandra med staket. Min undersökning handlar om förskolan och en grupp av 5-åringar i båda skolorna. Jag kallar förskolorna förskola 1 och förskola 2. Jag delade ut enkätfrågorna till dessa två förskolor och jag genomförde intervjuer och observationer på förskola 1.

4.6.1 Förskola 1

Förskolan har inspirerats av en fransk nunna Jeannette Tory som föddes i östra Frankrike i en liten by som heter Sansye och levde på 1700-talet. Förskolan fick sitt namn efter hennes födelseort. Undervisning sker på franska och arabiska. Det finns 365 barn i åldern 3-5 år. Det finns 26 förskollärare och 4 barnskötare. Det finns två klasser för 3-åringar, fem klasser för 4-åringar och sex klasser för 5-åringar. I varje klass finns 26-28 barn. Varje klass har två lärare som har olika ämnen och använder franska respektive arabiska. De ansvarar turvis för klassen. Förskolans rektor är en nunna från Libanon som organiserar och tar ansvar för hela förskolan. Hon har kontakt med en huvudnunna i Libanon som bestämmer över undervisningsämnena genom att skicka en kursplan, och hon skickar även språk- och matematikböckerna samt häften som extra stöd för dessa ämnen. Böckerna är på franska och arabiska. Böckerna skickas till utbildningsministeriet som ska godkänna dem innan de kan användas. Ibland kommer också en inspektör som tittar hur förskolan fungerar. Förskolan har ett fast månadsschema som delas på fyra veckor. Ämnena är fasta för hela året men arbetslaget och rektorn planerar undervisningsinnehållet och metoden varje vecka. På slutet av varje vecka utvärderar de och bestämmer om de ska fortsätta med samma innehåll eller förändra. Men matematik och språken måste man utveckla varje vecka för att kunna gå framåt från små delar och bygga helheter. Första lektionen på schemat är religionämnet och morallära, man ber inte böner utan berättar religiösa berättelser och om hur man beter sig med människor och om renhet. Jag bifogar den arabiska förskolans schema och översätter orden i det arabiska schemat (bilaga 4). Föräldrarna betalar terminsavgift 100 000 syrianska lira för varje barn. Lärarens lön är 5000 lira/månad.

4.6.2 Förskola 2

Det finns 348 barn i åldern 3-5 år och det finns 24 lärare och 4 barnskötare.

Det finns två klasser för 3-åringar, fyra klasser för 4-åringar och sex klasser för 5-åringar.

I varje klass finns 23-24 barn. Två lärare, en som talar engelska och en som talar arabiska tar ansvar i varje klass. Förskolan har ett engelskt namn och undervisningen sker på engelska och arabiska. Förskolans rektor är amerikansk och kan inte arabiska. Hon ansvarar för alla ämnen och förskolans plan.

4.7 Val av förskolor i Sverige

Jag kontaktade två chefer inom förskolor i två olika områden i en förort i Göteborg, några dagar innan jag reste. De ville läsa enkätfrågorna innan de delade ut dem till pedagogerna. Jag bad dem båda att tio pedagoger skulle svara på frågorna. När jag kom tillbaka från resan fick jag svar på enkätfrågorna och intervjuade några pedagoger i en av förskolorna. Jag var på observation vid olika tillfällen i samma förskola.

4.7.1 Förskola 1

Förskolan finns i en förort till Göteborg. I förskolan finns fyra avdelningar, två småbarns-avdelningar och två syskonavdelningar. Varje syskonavdelning tar 21 barn och varje småbarnsavdelning 13 barn. I varje avdelning jobbar tre pedagoger. Jag var på observationen några dagar i olika verksamheter med samma pedagoger som jag har intervjuat. Barnen var 4-5 år. Jag var med vid verksamheter som samling, matsituationer och grupparbeten. Jag var också på intervjuer och observation i denna förskola.

4.7.2 Förskola 2

Förskola 2 liknar mycket förskola 1 men ligger i ett annat område i förorten. Jag skickade enkätfrågorna dit för att tio pedagoger skulle besvara dem. Jag hämtade enkätsvaren själv. Jag gjorde inte någon observation eller intervjuer i denna förskola.

4.8 Avgränsningar

Yttre påverkande faktorer på barns lärande är ett stort ämne. Om man vill ta alla faktorer kräver det mer undersökning. Jag tog de yttre faktorerna utifrån pedagogernas perspektiv, även när det gäller samhällets syn och mål för barns lärande. Jag ville veta hur pedagogerna förstår samhällets krav på barnen i förskolan utifrån sina perspektiv och uppfattningar. Jag begränsade mig till 4-5 åriga barns avdelningar. Jag delade ut enkätfrågorna till tjugo pedagoger i två förskolor i var sitt land. Jag begränsade min observation på två lärare i varje land, och de är samma två lärare i varje land som jag också intervjuade. Genom att koppla mellan alla enkätfrågorna samt observationerna och intervjuerna ville jag skapa en bra förståelse och en bra tolkning av helheten.

4.9 Insamling av material

För att kunna genomföra min undersökning och svara på mitt syfte och frågeställningar samlade jag litteratur och gjorde en fallstudie. Jag samlade alla mina böcker som jag läste i tidigare kurser och gick genom dem för att kunna sortera vilket som passar till mitt ämne. Jag lånade även några böcker från Pedagogen vid Göteborgs universitet. Jag letade efter någon forskning från ett arabiskt land på Internet som handlar om barns lärande i förskolan, men det gick inte bra. Jag hade en bild i huvudet om arabiska länder på något sätt men jag letade efter något som kan bekräfta den bilden eller falsifiera den. I Syrien spenderade jag många timmar, nästan en hel dag, med att gå runt i olika bibliotek och fråga om forskning, eller något, men det var svårt att hitta. De säljer inte sådan litteratur utan den finns mest på bibliotek och universitet. Men jag hittade till slut några böcker. Fallstudien utförde jag med hjälp av intervjuer av två pedagoger i varje land och med hjälp av observation av dem, samt enkätfrågorna.

4.10 Etik

Innan jag började med fallstudien dvs observation, intervjuer och enkätfrågor, tog jag hänsyn till personalens stress i slutet av terminen. I mitt arbete utgick jag från forskningsetik, genom att ta hänsyn och visa respekt för pedagoger som deltog i min undersökning så att de fick en helhetsbild om undersökningen. Jag informerade dem om syftet med och deras roll i undersökningen, att deras medverkan var frivillig och att observationerna, intervjuerna och enkätsvaren bara skulle användas i denna undersökning, inte för några andra ändamål.

När jag delade ut enkätfrågorna berättade jag att svaren kommer att vara anonyma, och på frågeformulären anges inte några namn heller (bilaga 1). När man gör intervjuer och observationer måste man skydda individen. Man måste hålla alla uppgifter konfidentiella (Patel & Davidsson, 2003).

Deltagarna i en undersökning måste få möjlighet att lämna sitt svar efter att ha fått tillräcklig information om undersökningen och de har även rätt till att när som helst dra sig ur (Johansson & Svedner, 2006).

4.11 Genomförande och bortfall

Arbetet att samla material har varit ganska bra men jag har också mött en del svårigheter både i Sverige och i Syrien.

Jag kom till Syrien den 13/11 -06, efter en dag åkte jag till förskola 1 med en manlig kamrat som har bra kontakter med några myndigheter. Första dagen fick vi träffa huvudrektorn för hela skolan inklusive förskolan och jag visade henne alla mina enkätfrågor och intyget från Pedagogen som jag tog med mig och som visade att jag var student och skulle göra examensarbete. När hon hade läst frågorna frågade hon mig om jag hade fått tillstånd av högsta politikerna att jag fick komma till skolan och göra en undersökning där. Vi frågade varför jag behövde tillstånd av regering och vi sade att mina frågor handlade bara om barn och lärande. Jag fortsatte att försöka övertyga henne genom att säga att jag var en irakisk lärare och skulle ha gjort mitt examensarbete i Irak men att det inte gick på grund av situationen där. Därför valde jag Syrien eftersom vi har samma system och nästan samma kultur, vi har mycket gemensamt i båda två länderna. Det dröjde lång tid innan hon förstod tills jag faktiskt fick andnöd. När hon hade blivit nöjd skickade hon mig till förskolans rektor (en nunna). Hon var mer förstående och var en utbildad pedagog som hade förståelse och kunskap om olika nya teorier. Hon presenterade mig för alla lärare och jag fick bra hjälp av henne. I förskola 2 gick det på samma sätt, de högsta rektorerna har frågat mig också där. Huvudrektorerna var oroliga att de skulle ifrågasättas, att vad en svensk lärare gör här. När de fick veta att jag har irakiskt ursprung blev de lite mjukare. En fördel var att huvudrektorerna delade ut enkätfrågorna och bad lärarna lämna dem tillbaka efter två till tre dagar, alla har gjort detta utan diskussion, och även observation och intervjuerna gick mycket bra.

I Sverige fick jag svårigheter på andra sätt. Jag möttes av problem som att personalen inte hade tid eftersom de under denna period hade många utvecklingssamtal och att det snart skulle vara Lucia och jul. Cheferna läste frågorna innan jag delade ut dem och en av dem tyckte att det var stora frågor och han var osäker om hans pedagoger kommer att kunna svara på dem på grund av stress som de redan har. Den andra chefen tyckte att frågorna var jättebra och han frågade sin personal om de kunde svara på dem. Det gick ganska bra med honom och hans personal. Jag hade turen att få vara på observation och intervjuer i hans förskola.

Jag delade ut enkätfrågorna innan jag reste, och jag bifogar brevet och enkätfrågorna (bilaga 1). Jag skrev i brevet att jag ville ha svaren senast den 25/11, alltså efter två veckor. När jag kom tillbaka från resan den 28/11 kontaktade jag båda två cheferna och frågade om jag får hämta enkätsvaren. Jag fick veta att pedagogerna på förskola 1 hade svarat på dem. Några pedagoger i förskola 2 hade svarat, men en del av dem ville gärna svara muntligt istället för skriftligt på enkätfrågorna. Jag gjorde så, och spelade in det de sade efter att ha fått tillstånd av dem. Hemma skrev jag ut banden. Till slut fick jag svar på alla enkätfrågor, efter många telefonsamtal och samtal med chefen och personalen. Jag har alltså slutligen inget externt bortfall. Dock internt bortfall på några frågor i enkäten.

4.12 Beskrivning av barnstugor i Syrien

Trots att det inte ingår i min studie berättar jag här lite om barnstugor som olika arbetsplatser har för sina arbetares barn. Jag besökte inte någon barnstuga men jag fick höra flera människor berätta om dem och några var mödrar som hade sina barn där. Jag berättar om ett exempel. De placerar barnen i en villa som ligger nära företaget, och de tar emot barn från två och en halv månader till fem år. När en arbetarmamma skaffar barn får hon välja mellan att stanna hemma utan lön eller börja jobba efter två och en halv månader efter barnets födelse. Barnen börjar kl 7 och går hem kl 3-4. Maten skickas med barnen av föräldrarna till barnstugan. I denna stuga finns åtta salar och i varje sal finns en barnskötare med 20-25 barn. I barnstugan finns inte några leksaker, sagor, papper, pennor eller annan sådan utrustning. Barn kunde bara leka med varandra i salarna. Enligt några mammor hade de bett personalen att läsa för barnen och sagt att de kunde själva komma med några leksaker som de hade hemma. Men det accepterades inte. När det blir lunchtid kommer mammor på sina raster för att amma och byta blöjor. Om mamman inte kommer kommer barnet att vara hungrigt och med smutsig blöja hur länge som helst. Om mamman inte hämtar barnet exakt vid stängningsdags kan barnet skickas ensamt över gatan till mammans arbetsplats. Barn mellan två och en halv månader och ett och ett halvt år kan vara på en sal och läggas på en barnsäng, och de får inte lämna sängen. De får röra sig bara inom utrymmet i sängen. Enligt några mammor kryper barnen till varandra i sängen för att leka och ibland blir det bråk. Barnskötaren har ingen annan utbildning än grundskolan men de har en utbildad rektor. Föräldrarna betalar lite till barnstugan. Det finns en stor skillnad mellan den privata förskolan och barnstugan. Jag hörde att människor jobbar mycket extra för att ha råd att skicka sina barn till förskolan som jag berättat ovan.

5. Resultat redovisning

Jag kommer att redovisa undersökningresultaten i Sverige och i Syrien utifrån olika aspekter för att kunna svara på mina frågeställningar. Jag redovisar resultaten i fallstudiens alla delar: enkätfrågorna, intervjuerna och observationerna.

5.1 Enkätfrågor

I denna del kommer jag att redovisa några viktiga aspekter utifrån pedagogiska perspektiv i Sverige och i Syrien.

5.1.1 Enkätfrågor resultaten i Syrien

n = 20

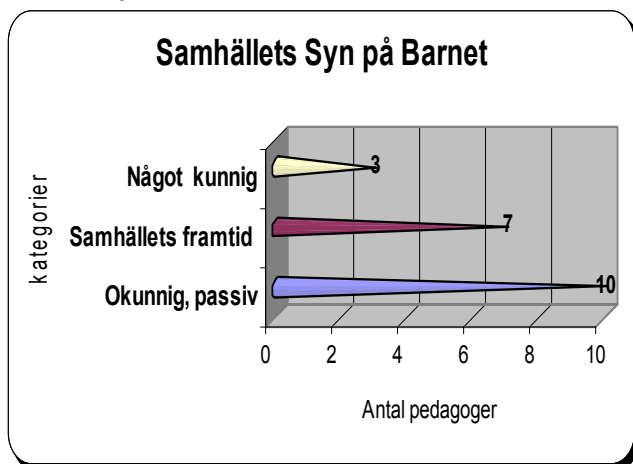

Diagram 1a

n = 20

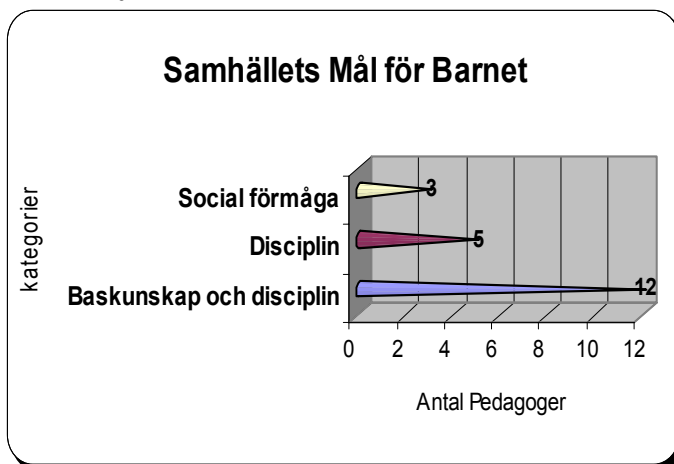

Diagram 1b

Diagram 1a visar att största delen av pedagogerna anser att det syrianska samhället ser på barnet som litet, okunnigt och passivt. Det behöver mycket omsorg och skydd hela tiden. Pedagogerna har svarat nästan på samma sätt men de använder olika ord som har samma innehåll. Några av dem har kallat barnet en liten varelse med stort behov av omsorg. Mellangruppen av pedagogerna anser att barnet är samhällets framtid och hopp. Minsta delen av pedagogerna anser att barnen har en viss förståelse, eller att barnet förstår något om omgivningen. Några lärare svarade att "samhället förväntar sig blint bejakande av barnet och underordnar barnet utan vidare reaktion". "Föräldrar tycks ofta vilja förverkliga sina drömmar genom sina barn." En del av dessa lärare tycker att man ska satsa på baskunskaperna och moderna språk, liksom franska, engelska m. m.

Diagram 1b visar att samhällets mål för barns lärande i förskolan enligt största delen av pedagogerna är att barn ska lära sig så mycket som möjligt baskunskap, disciplin och rutiner i förskolan för att kunna klara sig vidare i skolan. Mellangruppen satsar mer bara på disciplin, barnen ska lära sig mycket disciplin för att kunna klara sig i framtiden och vara bra medborgare för staten. Minsta delen av pedagogerna ville att barnen ska lära sig att vara sociala för att kunna umgås med andra barn och andra människor.

n = 20

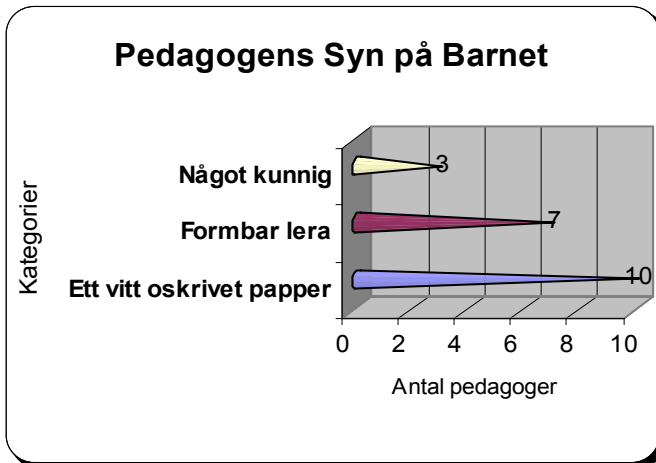

Diagram 2a

n = 20

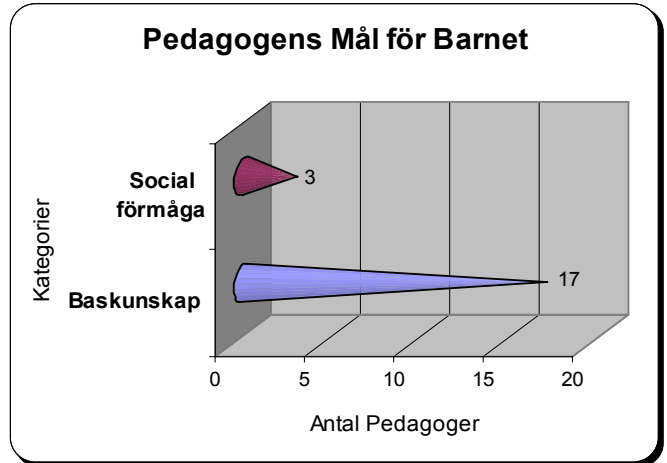

Diagram 2b

Diagram 2a visar att största delen av pedagogerna ser på barnet som ett vitt oskrivet papper som vuxna skriver på. Andra delen har svarat att barnet är som en degklump (lera), vilket leder till att vi måste forma de goda egenskaperna. Minsta delen ser på barnet som en liten människa som bara förstår en viss del om omvärlden.

Diagram 2b visar att majoriteten av pedagogerna svarade om att det viktigaste inom målen för barnets utveckling är baskunskaperna, d.v.s. läsning, skrivning och matematik både på modersmål (arabiska) och moderna språk (franska) parallellt. Barnet ska ta ansvar för sina uppgifter i klassrummet och sina hemläxor. Dessa mål ska utvecklas i förskolan för att barnen sedan ska börja grundskolan med en bra start.

Minoriteten däremot vill satsa mer på hur barnet utvecklar sin sociala förmåga, genom att umgås och samarbeta först och främst med sina klasskamrater i förskolan. Sedan kommer barnet att klara sig med sin omgivning.

n = 16

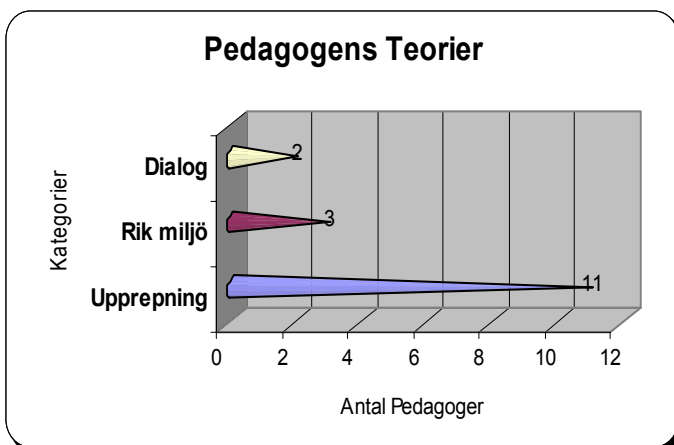

Diagram 3

n = 20

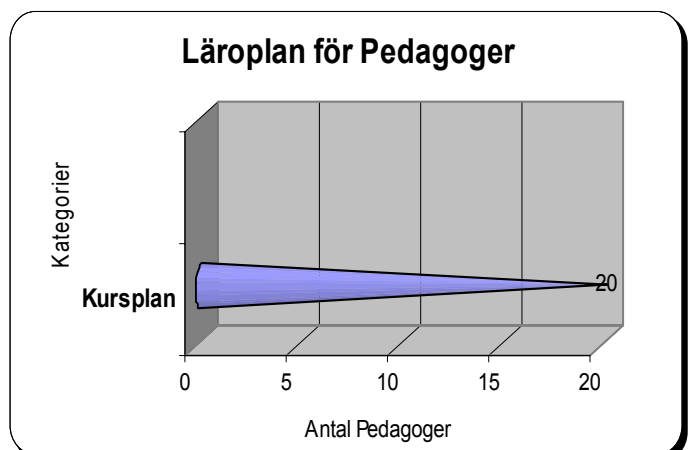

Diagram 4

Diagram 3 visar att största delen av pedagogerna använder sig av upprepning på lektionerna. Upprepningar sker varje dag på olika sätt och vis. Pedagogerna skrev att ”upprepningar av tidigare uppgifter på olika sätt och vis hjälper oss att fånga barns uppmärksamhet för ämnet, vilket bidrar till att barnet inte känner sig uttråkat”. Pedagogerna ställer en massa frågor till barnet som hör till ämnet. På så sätt får barnet massa kunskaper om det.

Mellangruppen av pedagogerna skapar en rik miljö som passar barnets ålder och nivå vilket hjälper barnet att upptäcka och själv skaffa kunskaper. Dessa pedagoger anser att barnet inte kommer att glömma bort vad de lärt sig, även om det har gått en lång tid. Tvärtom, de kommer att utvidga sina intressen genom upptäckter. Minsta delen av pedagogerna satsar på dialog och kommunikation med barnet för att kunna skapa en bra miljö för lärande.

Diagram 4 visar att pedagogerna i Syrien inte har någon särskild läroplan, utan de går efter kursplanen och arbetslagets planering. Och lärarna följer den här planeringen. Planeringen diskuteras och utvärderas i slutet av varje vecka. Planeringen utvärderas med rektorn i slutet av varje månad.

5.1.2 Enkätfrågor resultaten i Sverige

n = 18

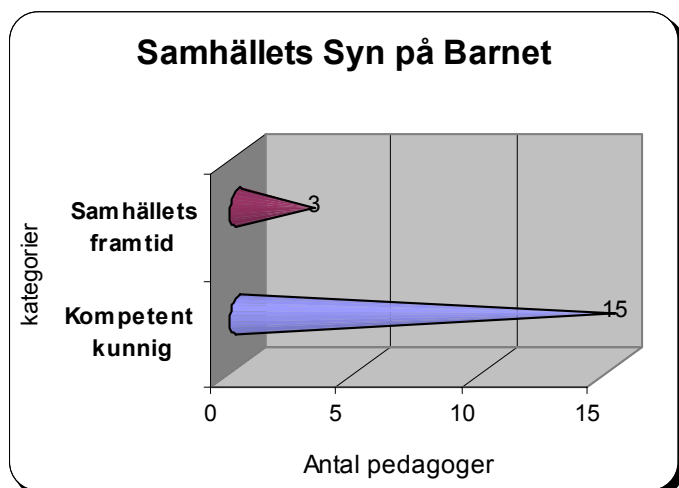

Diagram 5a

n = 18

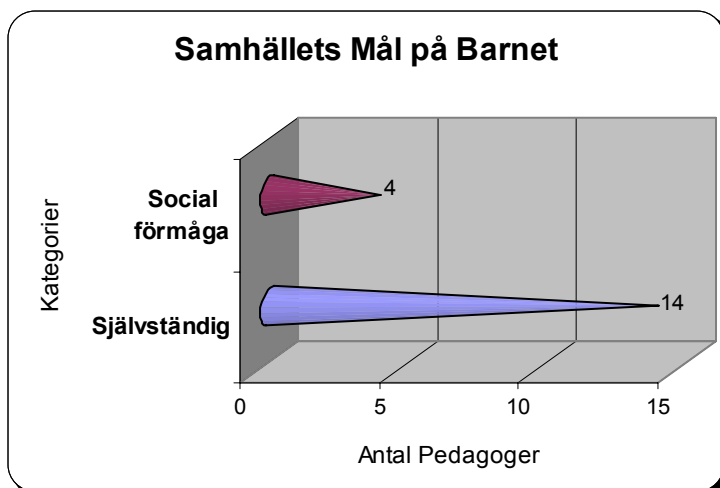

Diagram 5b

Diagram 5a visar att största delen av pedagogerna anser att det svenska samhället ser på barnet som kunnigt, kompetent. Barnet är en viktig individ med alla sina rättigheter och det är i centrum. Några svarade att samhället bryr sig mycket om barnet, har genomfört många diskussioner om barn och barns rättigheter och vill se barnet som helhet både i gruppen och individen. Pedagogerna har sagt att de är stolta över många saker som samhället ger barnet såsom Barnkonvention, Bris, och framför allt läroplan för förskolan. Samhället förväntar sig av förskolan att pedagogerna ska jobba utifrån barnets perspektiv och behov. Andra delen av pedagogerna ser barnet som samhällets framtid och att det ska växa upp till en självständig individ.

Diagram 5b visar att samhällets mål för barns lärande i förskolan enligt största delen av pedagogerna är att barnet ska bli självständigt och klara sig i vardagslivet. Andra delen anser att barnet ska klara av att umgås och leka med andra barn dvs att utveckla social förmåga.

n = 20

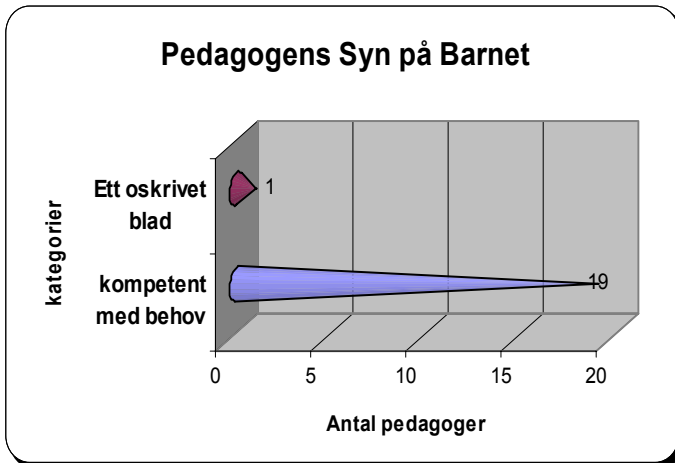

Diagram 6a

n = 20

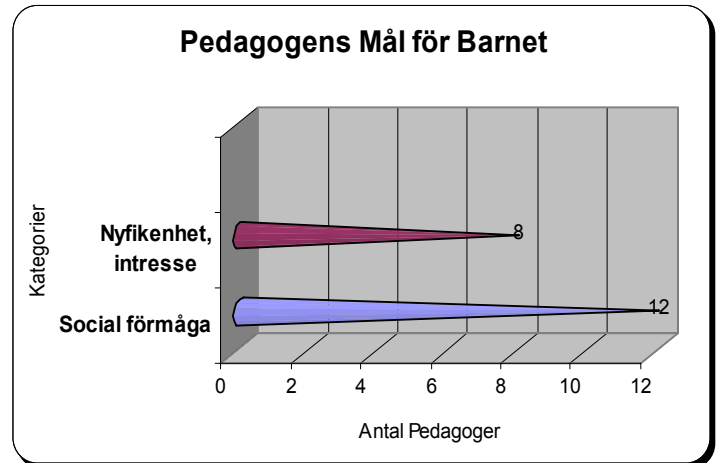

Diagram 6b

Diagram 6a visar att majoriteten av pedagogerna ser på barnet som en kompetent individ med olika behov, där pedagogerna ska vara ett stöd för barnets lärande och utveckling. Dessa pedagoger ser på barnen som individer med olika personligheter, kunskaper och erfarenheter. En lärare svarade att de är kompetenta och goda vänner till henne, och att man måste se barnens behov och stötta dem så mycket man kan, i riktning mot deras lärande. En pedagog i detta fall svarade att ”barnet är som ett oskrivet blad som behöver hjälp och stöd”.

Diagram 6b visar att största delen av pedagogerna ville att barnet ska utveckla sin sociala förmåga för att klara sig individuellt, kollektivt och känslomässigt, vilket gör att alla känner sig trygga med varandra och visar sin empati. Några pedagogers mål är att barnen skall utveckla sin nyfikenhet och sitt intresse emot världen.

n = 20

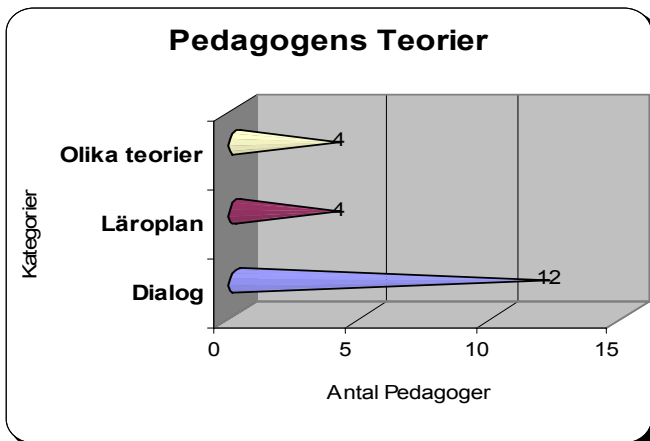

Diagram 7

n = 20

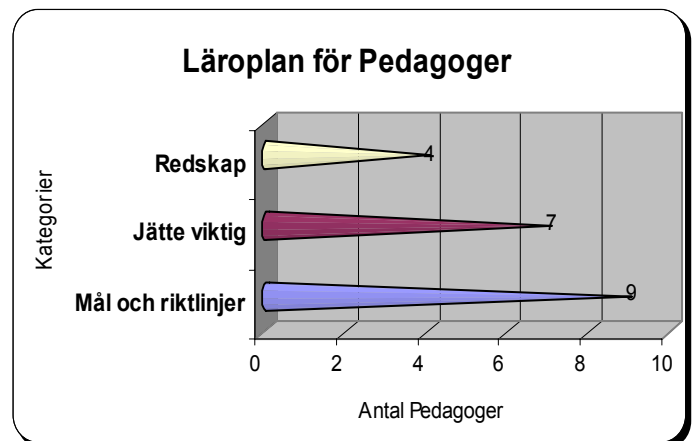

Diagram 8

Diagram 7 visar att största delen av pedagogerna använder dialog och kommunikation som sin första och största teori. Mellangruppen säger att de använder sig av läroplanen, medan den sista gruppen anser att de växlar mellan olika teorier, det beror på barnets behov och barnets situation. Alla pedagoger i diagram 8 verkade ha samma åsikter om läroplanen, men uttryckte sig på olika sätt. De anser att alla förskoleverksamheter, och även den minsta lilla sak måste relateras till läroplanen. Några kallade läroplanen för ”vårn bibel”.

5.2 Intervjuerna

I denna del kommer jag att redovisa intervjuerna i Sverige och i Syrien. Jag intervjuade två pedagoger i varje land.

5.2.1 Intervjuerna i Syrien

Pedagog 1

Hon har jobbat 33 år som förskollärare, är 57 år gammal. Hon är ogift och har inga barn. Hon läste fransk litteratur på universitet innan hon började jobba som lärare. Hon läste mest om fransk historia, litteratur och poesi. Hon har inte läst några pedagogiska eller barnpsykologiska böcker på universitet. Hon utvecklade sig när hon började jobba som lärare genom att läsa pedagogiska böcker och läste om Piaget, Freud och några barnpsykologiböcker. Hon trivs jättebra med barnen och hon ser på barnen som kunniga, änglar som skapar glädje för vuxna. Hon sa att barnen ersätter henne för sorgen som hon fick när hon förlorade sin bror som var den enda hon hade. Hon är glad och stolt över att barnen kallar henne mamma ibland. Hon sa att jag lär barnen men de lär mig ännu mer.

Jag frågade henne vad barnen lärde sig. Hon sa tålmod, att vara tålmodig i skolan och de lärde mig att vara kreativ. Hon trivs inte så bra med vuxna för att hon har en annan syn på barnen. Under planeringarna kämpar hon för att förändra deras syn på barnen. Jag frågade henne om hon kunde berätta mer hur hon tänkte. Hon berättade att hon inte tycker om det nuvarande lärandesystemet i förskolan, att man bara lär ut information utan att diskutera. Hon tyckte att diskussion och dialog var det viktigaste för att upptäcka barnets kunnskap och starka sidor, inte bara stoppa kunskap och information i barnet. Hon sa att hon kämpar vid varje planering för att ändra sina kollegors åsikter. Jag frågade henne om hon tyckte att hon hade nått sitt mål. Hon sa nej för att jag har en ännu större dröm inom mig, att förändra inte bara här i förskolan utan hela systemet för att jag har något inom mig som gärna vill lämna något avtryck på barns lärande. Hon sa att om hon hade en bra ekonomi kunde hon utforska och skriva om barns lärande. Hon ser att dialog och kommunikation är en väldigt viktig funktion att jobba med i förskolan. Samspel tolkade hon som att människorna lär av andra människor. "Interaktion är lärande", sa hon. Hon jobbar först och främst utifrån barns intresse och behov, och följer också sin planering. Hon är en kreativ människa som vill förändra vid varje planering.

Pedagog 2

Hon är en ung lärare som har jobbat 5 år. Hon läste också fransk litteratur på universitet. Hon har inte läst någon teori men hon har lärt sig av sin erfarenhet och av andras erfarenhet genom att vara med kollegorna i klassrummet, samt vid gemensam planering. Hon trivs jättebra med kollegor eftersom de har många gemensamma åsikter, och trivs med själva arbetet när hon ser barnens utveckling. Hon ser på barnet som en degklump och att vi vuxna ska forma den till vad vi önskar. Hon tycker mycket om att jobba med 5-åringar för att hon kommer att få se på slutet av året vilka kunskaper barnen har fått när de har prov på läsning, skrivning och matematik på de båda språken franska och arabiska. Hon ser på kommunikation som en viktig funktion. Speciellt barnet är väldigt enkelt och det är lätt att kommunicera med det och övertyga det. Men många barn är rädda att prata med lärare eller svara på frågorna när läraren ställer dem. Hon menar att de kanske svarar fel men att hon försöker att upprepa frågorna många gånger för att hjälpa barnen att rätta felen, och att när de säger rätt svar uppmuntrar hon dem mycket. Hon jobbar mycket utifrån sin planering för att barnen skall lära sig bra kunskaper av det hon planerat. Utifrån barns intresse jobbar hon inte ofta. Jag ställde en fråga om en regnbåge, om

den kommer fram och barnen uppmärksammar den under hennes lektion vad hon gör då. Hon svarade att hon fortsätter med sin planering, struntar i den men att hon kan komma tillbaka till det senare. Jag ställde en fråga till henne att kanske den här företeelsen försvinner när du blir färdig med din planering för lektionen. Då blev hon ställd så jag bad om ursäkt för att jag kanske ställde en svår fråga. Men hon svarade att hon tänkte, fick en ny tanke. Hon sa att hon tänkte och föreställde sig denna situation i klassrummet. På frågan om barnen fick prova på obehindrat svarade hon att barnen fick prova på även om det fanns en liten risk, om hon var med. Hon sa att det är bättre om de provar inför mig än bakom min rygg. Hon tolkade samspel som kommunikation mellan vuxna liksom i arbetslaget genom att man ger och tar idéer, åsikter, erfarenheter.

5.2.2 Intervjuerna i Sverige

Pedagog 1

Hon är förskollärare och har jobbat sex år i samma förskola, och har jobbat många år som barnskötare tidigare. Hon har gått i förskollärarytbildning, och läst mycket om Piaget och Freud, barnpsykologi. Hon trivs i sig själv och trivs med hela arbetslaget i förskolan men ibland kan det finnas olika personligheter som kan vara lite svåra, och man kan inte trivas med alla. Hon ser på barnen som kompetenta på olika sätt och det beror på erfarenhet och vad de har upplevt. Samtal och kommunikation med föräldrar, barn och arbetslaget är jätteviktigt och man ska lära barnen kommunikation från det de är små.

Hon försöker jobba utifrån barns intresse men ibland går det inte för att barn har olika intressen och ibland vill göra olika saker, man måste vara rättvis och försöka jobba utifrån allas intressen, men också följa sin planering, och planeringen med arbetslaget. Det är viktigast att som pedagog att vara jätteflexibel och anpassa sig för barns intressen därför att barnen kommer till förskolan med olika uppfattningar. Om vi måste tvinga dem att göra något blir det inte roligt alls för dem att göra det. De vet inte varför de är i förskolan och varför de måste göra just detta. Samspelet är ganska blandat för mig enligt henne, det innehåller empati, respekt. Genom samspel kan människor förstå varandra och samarbeta med varandra. Samspel kan ske mellan barn/barn och vuxen/barn. Hon ser läroplanen som väldigt viktig för henne och hon relaterar allt hon gör till läroplan.

Pedagog 2

Hon är barnskötare som har jobbat 16 år i förskolan. Hon har gått barn och fritid-utbildningen, men hon kommer inte ihåg någon teori. Hon trivs på arbetet med arbetslaget, hon ser på barnet som någon som kan mycket och som har olika behov. Vi som pedagoger måste leda och stötta dem så mycket som vi kan mot deras utveckling säger hon. Kommunikation och samtal är väldigt viktigt i arbetet, med alla som finns i förskolan inklusive barnen, föräldrar, arbetslaget. Man ska vara öppen med alla. Hon jobbar utifrån sin planering och barns intresse och behov, försöker balansera mellan dem. Det blir roligare för barnen om det kommer från deras intresse. Barnen får prova massa olika situationer för att se hur långt de kan komma. Hon tolkade samspel som samarbete, kommunikation, som något som sker mellan människor. Läroplan är jätteviktig, hon tycker att den är det bästa man har, att det är väldigt bra med mål och riktlinjer, men hon anser att man tolkar läroplan utifrån sina egna uppfattningar och erfarenhet.

5.3 Observationerna

I denna del kommer jag att redovisa observationerna i Sverige och i Syrien.

Jag observerade samma två pedagogerna i varje land, som jag också intervjuade.

5.3.1 Observationerna i Syrien

Jag gjorde mina observationer med de två pedagogerna när de hade lektioner på arabiska, inte på franska eftersom jag inte kan franska. Dessa två pedagoger jobbar som föreståndare för samma klass, en av dem är språklärare och den andra matematiklärare.

Pedagog 1

Barnen började sin lektion genom att skriva datum på tavlan, dag, månad och år, varje dag samma rutiner. De tog en bokstav varje vecka och lärde sig den på olika sätt. Läraren ställde frågan om barnen kunde hitta något ord som börjar med den bokstaven. Några räckte upp handen men det fanns en flicka som ville sjunga någon sång som började med den bokstaven. Läraren uppmuntrade henne och bad henne komma fram och sjunga den för alla barn. Efter flickan ville några barn göra samma sak, men de hittade på en egen melodi och ord. De fick också uppmuntran, så alla hade roligt under lektionen. Annars brukade de med andra lärare repetera ord som fanns i boken, eller lära med hjälp av en speciell pedagogisk sång som ett barn började och andra fortsatte turvis, och de försökte upptäcka om denna bokstav fanns i något ord i sången. Denna sång hade gjorts för detta syfte och innehöll alla bokstäverna.

Pedagog 2

Hon hade en matematiklektion och skulle gå genom geometriska former. De hade övningar med punkter som barnen skulle dra streck mellan för att få fram formen. Hon repeterade och ställde massa olika frågor från tidigare mattelektioner. Barnen räckte upp handen men hon tog dem som inte räckte upp handen. När de inte kunde skällde hon på dem och sade till dem att är ni upptagna med något. Hon gick genom alla tills hon fick rätt svar, och bad andra barn att klappa händerna för det duktiga barnet. Sedan valde hon att kontrollera hemläxan. Om någon av dem inte hade gjort läxan fick han/hon en utskällning. Medan de gjorde övningar i klassrummet gick hon runt och om hon såg att någon gjorde fel tog hon häftet, suddade och lämnade tillbaka häftet utan diskussion. Barnet fick börja om igen. Det började bli lite prat mellan barnen och då släckte hon lampan utan att säga något. Då sa barnen snälla tänd lampan vi ska bli tysta. Sedan gick det bra, alla jobbade och räknade i sina häften. Innan lektionen slutade delade hon ut godis. Jag frågade varför och hon svarade att vi har jobbat bra.

5.3.2 Observationerna i Sverige

Pedagog 1

Jag har varit på observation med pedagog 1. Hon skulle börja på ett temaarbete som handlade om att lära barnen uttrycka sina känslor. Hon ställde fram stolar som räckte till alla barn och två vuxna, små stolar för barnen och lite högre för vuxna. Barnen satte sig på vuxnas stolar. Hon och jag fick sätta oss på småstolar. Hon hade planerat att barnen skulle sitta på småstolarna, och också i en viss ordning. Istället för att bestämma alla att byta platser med varandra sa hon att vi skulle börja med en lek. När jag ropar två namn byter ni plats med varandra. Vi lekte en liten stund och bytte platser med varandra på ett roligt sätt. Till slut märkte jag att alla satt på sina rätta platser, även vi vuxna på våra lite högre stolar. Hon berättade för barnen om temaarbetet och vad det hette. Hon skulle bestämma vilka regler som skulle gälla för temaarbetet, och hon bad barnen fundera på vilka regler som skulle gälla. Barnen räckte upp handen och alla fick chans att säga något och hon noterade allt. Hon gick genom varje svar och barnen röstade om dem. Till slut skrev och ritade hon en stor skylt och hängde den på den plats där de skulle träffas ofta.

Pedagog 2

Hon hade samling med barnen. Under sin samling hade hon en trumma. De satt på golvet i en ring. De började med att hälsa på hela barngruppen. Hon presenterade instrumentet först innan de började sjunga tillsammans. Sången var att skicka trumman till varje barn i gruppen och säga barnets namn, samma sak med pedagogen. Barnet fick spela på trumman och alla sjöng tillsammans: Jag skickar trumman till ”barnets namn” och när hon/han spelar så låter det så här God dag god dag hur du mår idag jag hoppas att du mår bra. Hon ställde frågor till barnen: Vilken dag är det idag? Vilken månad är det nu? Vilken årstid är det nu? En del av de 3-åriga barnen hade svårt att veta vilken dag. Barnen fick inte svara utan att räkna upp handen. Hon gick genom alla barn för att få rätta svaret och när hon fick det gick hon genom alla barn igen. De fick upprepa rätt svar som gällde dag, månad, årstid. I slutet av samling sjöng de ”Huvud axlar knä och tå”, dansade och pekade på kroppsdelarna.

6. Analys och diskussion

I Syrien tyckte den största delen av pedagogerna utifrån sina perspektiv att samhället ser på barnet som okunnigt, passivt och som behöver skydd och omsorg. Samhällets mål för barnets lärande är att barnet ska fyllas med baskunskaper och läras förskolans och samhällets disciplin och rutiner. Med hjälp av dessa mål ska barnen kunna klara sig vidare på egen hand i framtiden. Denna syn på och mål för barnet kan man koppla med synen på barnet i Sverige i mitten av 1900-talet, d.v.s. behaviorismens perspektiv. I detta perspektiv är kunskapen överförbar från pedagog till barn, där barnet är som en tom låda som fylls med kunskap enligt Williams m fl (2000).

Den mellangrupp som ser på barnet som Syriens framtid satsar jättemycket på att barnen lär sig disciplin, att bli trogna medborgare i staten. Utifrån resultatet ser man att båda två grupperna strävar efter att barnen ska lära sig disciplin dvs att barnen ska uppfostras för att bli trogna medborgare för Syrien. Man ser att sådana tankar och mål finns i boken *Barnen innan grundskolan* av Hasan Muhammed Hassan. Enligt Hassan är barndomen framtidsskapande och barndomen är även en plattform för barnens framtid. Därför måste vi ta hand om barnet för att plattformen skall utvecklas till en god framtid. Nationens framtid beror mycket på hur barnen utvecklas och uppfostras. Hassan har skrivit om Platon som säger att om yngsta generationen uppfostras på bra sätt och det fortsätter på det sättet så kommer färdens av nationens utveckling att klara sig på lång sikt.

I syrianska förskolan och skolan har de en skoltradition att i början av varje skoldag går alla lärare, rektorn och alla barn ut i skolträdgården och hissar upp syrianska flaggan, står ordnade i långa rader och sjunger nationalsången. Denna tradition har överlevt sedan jag var barn, mer än trettio år sedan. Denna tradition är en del av förskolans verksamhet, och också en del av samhällets kultur. Denna tanke finns också i de arabiska skriftliga instruktionerna för att främja utveckling av trogna samhällsmedborgare.

Den minsta gruppen av pedagogerna som ser på barnet som något kunnigt satsar mycket mer på att utveckla sociala förmågor hos barnen för att de skall kunna klara sig i gruppen. Denna grupp av pedagoger håller också på att utveckla sig själva och hänga med samhällets förändring i hela världen, och utifrån deras enkätsvar visar det sig att de läser olika böcker om barnpsykologi och forskning om barns lärande och utveckling, de har även gått på privata kurser för att utveckla sina kunskaper. När de utvecklar sig vill de också erbjuda barnen att utveckla sin sociala förmåga. Sådana tankar kommer också fram hos Dahlgren och Hultqvist (2002) som skriver om det postmoderna samhället som erbjuder barnen att utveckla förmåga att kunna integrera med andra människor i dagligt liv. Carlgren (1999) har skrivit om relationer mellan samhällets förändring och lärande, när samhället förändras skall också lärandet förändras.

I Sverige anser majoriteten av pedagogerna att samhället ser på barnet som kompetent och att det ska bli självständigt. Minoriteten ser på barnet som Sveriges framtid där barnet utvecklar sin sociala förmåga. Utifrån deras svar kunde man tolka att pedagogerna är inspirerade av förskolans läroplan som strävar efter dessa mål som står i läroplanen. Läroplanen betonar att förskolan skulle sträva efter att varje barn ”utvecklar självständighet och tillit till sin egen förmåga, utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter, förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler” (Lpfö98).

Likheter i båda två länderna är att samhället ser på ”barnen som samhällets framtid”. Skillnad är samhällets mål för barns lärande i förskolan. Det syrianska samhällets mål för barnen är att lära sig disciplin och där kan man koppla till de arabiska skriftliga instruktionerna som kommer från utbildningsministeriet. Där finns målet att förskolan ska utveckla och lära barnen disciplin och inrikta deras förtroende och uppfattningar för att bli trogna samhällsmedlemmar. Samhället har en kollektivistisk syn på barnen i Syrien. Det svenska samhällets mål för barnen är att barnen ska lära sig att umgås med andra människor genom att utveckla social förmåga. Detta mål som finns i läroplanen tolkar jag också från sociokulturellt perspektiv på barns lärande. Samhället har en individualistisk syn på barnen i Sverige.

Samhällets syn på barnen i Syrien nuförtiden är att de är okunniga, passiva. Samma syn har varit före och under 1960-talet i Sverige men synen förändrades under 70- och 80-talen och framåt som Sommer (1997) beskriver förändringen i synen på barnen från den bräckliga novisen till det kompetenta barnet.

Allt som jag sett i förskolan i Syrien kopplade jag med Sverige när ”det goda hemmets och hembygdsens läroplan” gällde. Jag kopplade syrianska förskolans ämnen med småskolestadiets ämnen i Sverige som handlade om kristendomsundervisning, räkning och geometri, läsning, sång, gymnastik med lek och idrott. Den arabiska förskolans schema (bilaga 4) visar ungefär samma schema som småskolestadiets timplan 1919. Enligt Vallberg Roth (2002) skulle undervisningen i småskolestadiet 1919 innehålla kristendomskunskap, skrivning, läsning, räkning men inte slöjd, trädgårdsskötsel och hushållsgöromål.

Skillnaden mellan den syrianska och den svenska förskolan nuförtiden är att den syrianska förskolan tar hänsyn till religion medan den svenska förskolan är religionsfri, sekulär.

Jag anser att samhällets syn på barn i förskolan inte har utvecklats i Syrien utan fastnat på den äldre tidens stadium på grund av olika faktorer som påverkat att man inte ser till individen som unik utan som en medlem i kollektivet, och detta hindrar människornas möjligheter och kreativitet, enligt en svensk syn. De ska stanna inom en viss fyrkantig ram och under samhällets kontroll och tillsyn. Man kan inte ta kontakt med världen utanför landet utan samhällets (regeringens) kontroll. Det kan kopplas med pedagog 1 i Syrien som är väldigt kreativ och har massa fina tankar om barns utveckling men hon får inte någon chans och är helt isolerad. Ingen umgås med henne precis som hon har konstiga uppfattningar, utanför samhällets syn. Om man tittar på Sverige ser man att det är mycket annorlunda eftersom samhället har utvecklats och förändrats här på grund av alla forskningar om barn och barndom som har kommit och utvecklats efter varandra, enligt Sommer (1997).

När jag ser på folkskolan som har blivit obligatorisk 1842 som Vallberg Roth (2002) skriver, och skriver om skolans syfte att alla barn skulle kunna läsa, skriva, räkna, blir man imponerad eftersom många barn i Syrien fortfarande är utanför grundskolan även om grundskolan är obligatorisk i Syrien. Speciellt fattiga föräldrar behöver sina barn till arbete. Barn, till och med sexåringar, jobbar och går runt på gatorna och säljer olika saker.

Pedagogens syn på barnen är olika i de två länderna, i Syrien ser nästan alla pedagoger på barnet som det oskrivna bladet som ska fyllas med baskunskap. Den syrianska barnsynen kan kopplas med behaviorismen, och utifrån detta perspektiv satsar pedagogerna på att lära barnet baskunskap (fakta) och ta ansvarighet för sina hemläxor och klassrumsuppgifter, men tar inte

hänsyn till barns tänkande och inre mentala processer. Behaviorismens inlärningsteorier är inriktade mot yttre beteendet. När det blir en synlig förändring i människans beteende betyder det att man har lärt sig. Barnet ses som ett objekt medan pedagogen ses som ett subjekt, förmedlare av kunskaper. Om detta perspektiv skriver Claesson (2002) att lärarens roll är att överföra kunskap som finns där ute, till eleven som absorberar den passivt och ska sedan komma ihåg den. Detta kan man koppla med pedagogen 2 i Syrien utifrån observation. Hon använder repetitionsmetoden och ställer en mängd frågor till barnen, dessutom söker hon bara rätta svar. Hon försöker bygga upp små delar till en stor helhet. Detta kan man koppla med Säljö (2003) och Orlenius (2001).

I Sverige ser alla pedagogerna utom en på barnet som kompetent och deras mål för barns lärande är utveckla barnens sociala förmåga och deras intresse och nyfikenhet. Detta kan man koppla med sociokulturellt perspektiv och Vygotskijs perspektiv om interaktion.

Jag anser att de båda ländernas pedagoger inte ha svarat tillräckligt utförligt om vilka mål de har för barnens lärande i förskolan. Jag hade förväntat mig att få bättre svar i Sverige efter all förändring som sker och skett i landet. Och med det livslånga lärandet som finns i Sverige nu, och alla studiedagar och kurser som samhället erbjuder pedagogerna i arbetet.

I Syrien satsar man på kvantitativa informationer och att kunna dem utantill men man är då inte säker på vad barnen har lärt sig utav det hela. Barnen kommer kanske att ha kunskaperna förvarade i korttidsminnet vilket gör att de kommer att glömma dem med tiden. Jag håller med Säljö (2000) när han hävdar att all information som man får tag i ifrån böcker är inte kunskap innan man tillämpar den i sitt handlande i vardagslivet. Och när kunskaper uppstår kan förståelse öka samtidigt.

I Sverige satsar man på social kompetens. Detta kopplar jag med Dahlgren & Hultqvist (2002) som menade på att barnen i det postmoderna samhället utvecklar sociala kompetenser såsom anpassning i grupp, lyssna, prata, lösa problem och våga hävda sin rätt.

Efter att ha blivit inspirerad av läroplanens mål och riktlinjer anser jag att i detta postmoderna samhälle behöver barn inte bara utveckla sociala kompetenser men också andra kompetenser, såsom motoriska kompetenser, fin- och grovmotorik, emotionella kompetenser, att våga uttrycka sina känslor och kontrollera dem i olika situationer.

Pramling Samuelsson och Mårdsjö (1997) betonar också att det är viktigt för barnen att utveckla olika kompetenser inom olika områden till exempel motoriska, sociala, emotionella och intellektuella områden.

I Sverige är det förvaltningsmyndigheterna skolverket via utbildningsdepartementet som framställer tre olika läroplaner för förskolan, grundskolan och gymnasiet till skillnad ifrån Syrien som bara har en läroplan för grundskolan och gymnasiet, dock har de inte någon läroplan för förskolan. Varje förskola har sin egen kursplan anpassad till förskolan. Detta bidrog till att jag var tvungen att skaffa böcker som handlade om de arabiska skriftliga instruktionerna som är skrivna av utbildningsministeriet. Jag ser dem som en läroplan för syrianska förskolan, eftersom de innehåller både mål och roll för förskolan i Syrien.

I Sverige tolkade pedagogerna att läroplanen är ett viktigt styrande dokument och de relaterar alltid till läroplanen. Detta har jag märkt tydligt under intervjuerna med dem. De pekar på att läroplanen inte har några speciella metoder vilket ger dem full frihet att själva välja sina metoder för att sträva efter målen. I Syrien tycker man lika väl att kursplanen är ett viktigt styrande dokument som de följer och relaterar till. Till skillnad ifrån Sverige har de inte lika

stor frihet genom att i arbetslaget bestämmer man vilka metoder de skall jobba med för att kunna nå målen i kursplanen. Och alla i arbetslaget följer metoderna.

Svenska läroplanen för förskolan är uppdelad i två kategorier, förskolans värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer. Målen skall förskolan sträva efter. Det viktigaste med värdegrunden är att förskolan skall jobba utifrån en demokratisk grund. Förskolans läroplan betonar att ”förskolan vilar på demokratins grund. Därför skall dess verksamhet utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar.” (Lpfö98, s.7)

Pramling Samuelsson och Sheridan (1999) hänvisar till förskolans uppdrag enligt läroplanen att uppfostra barnen till demokratiska medborgare och att detta uppdrag med tiden har blivit allt tydligare.

De arabiska skriftliga instruktionerna i Syrien verkade för mig att de vilar, teoretiskt sett, på en demokratisk grund. Men däremot visade sig att man inte använder sig av dessa nedskrivna mål, eftersom i praktiken, utifrån pedagogernas förhållningssätt till barnen, använde man sig inte av ett demokratiskt förhållningssätt, men åtminstone en del av målen kan tolkas utifrån det sociokulturella perspektivet. Utifrån min tolkning av undersökningsresultaten ser jag inget bra samspel mellan barn/barn eller pedagog/barn, med undantag av pedagog 1 som var mycket ovanlig. Fast hon hade samma utbildning som de andra hade hon ett helt annat förhållningssätt och inställning för att hon hade utvecklat sig själv och sitt förhållningssätt till barnen.

Jag fick inte direkt svar i enkätfrågorna i de två länderna på frågan vilken teori pedagogerna använder. Men jag tolkade utifrån deras svar. Jag tolkar majoriteten av de svenska pedagogernas ord dialog och kommunikation utifrån sociokulturellt perspektiv och socialkonstruktivism. Utifrån intervjuerna och observationerna fick jag en ännu tydligare uppfattning att pedagogerna försöker jobba från sociokulturellt perspektiv, särskilt när de svarade på frågan hur de tolkar orden samspel och kommunikation och sin syn på barnen.

Vid observationerna med pedagogerna 1 och 2 i Sverige fanns bra samspel mellan barn/barn och barn/vuxen genom att alla var delaktiga i gruppen och att vuxna jobbade efter demokratiska principer när barnen fick rösta om reglerna. Varje barn fick säga någon regel och med kommunikation och interaktion skapade de till slut gemensamma regler om sitt temaarbete. Sådant perspektiv betonas av Carlgren (1999) och Dysthe (2003) när de skriver att kunskap finns både inom en individ och mellan individer och skapas genom kommunikation och interaktion med varandra.

Jag tolkade de syrianska pedagogernas svar utifrån behavioristiskt perspektiv, fast några har sagt dialog. Några andra har sagt att genom att skapa bra miljö som passar barnens mognad, vilket man kan koppla med Piagets kognitivism. Claesson (2002) skriver om Piagets åsikter att individen konstruerar kunskapen genom sina handlingar, samspel med omgivningen och genom att anpassa sig till sin omgivning, den personliga konstruktionen av omvärlden är en kognitiv process, tänkande.

Människors tänkande, uppfattningar, föreställningar och erfarenheter påverkas mycket av kultur. Kultur kan variera från land till land, och synen på barnen och kraven på barns lärande i förskolan varierar också med kulturen. I arabiska kulturen räknas den som kan skaffa hög utbildning och kunna flera språk, som en duktig och kunnig människa, därför vill man fylla barnen med kunskaper. Medan i den svenska kulturen satsar man mer på att barnen ska bli

självständiga och få bra social kompetens. Då räknas man som kunnig och duktig. Denna skillnad beror på kultur.

Wellros (1998) har pratat om relationen mellan socialisationen och kulturen. Hon menar att efter socialisationen kommer internaliseringen som betyder att samhällets värderingar och moraluppfattningar överförs till individens inre och blir en del av individens egen personlighet. Då blir kulturen en del av de mänskliga egenskaperna eller karaktären.

Enligt Ahmadi (1998) uppfattar olika kulturer samma fenomen på olika sätt, därför kan man inte säga att något är rätt eller fel eftersom allt bestäms av kulturen.

Den syrianska förskolans förhållningssätt och arbetssätt stämmer med den arabiska kulturen och den svenska förskolans förhållningssätt och mål stämmer med den svenska kulturen.

Jag reagerade starkt på att i den svenska förskolan betonar man att alla barn har lika värde och behandlas på samma sätt fast barnen som går i förskolan har olika sociala, kulturella, ekonomiska, begåvningsmässiga kapital mm. Barnen har samma rättigheter och friheter oavsett bakgrund. De centrala begreppen är individ, frihet och utveckling. Det är ju en vacker liberal tanke. Något som man inte kan se i Syrien där barnen behandlas så olika och får så olika möjligheter, fattiga får ingenting och rika får allt möjligt.

I svenska förskolan betalar föräldrarna en viss del av sin inkomst för barnens vistelse i förskolan. I syrianska förskolan skickar föräldrarna maten med barnen till förskolan. Förskollärares lön för en termin är cirka en tredjedel av terminsavgiften för ett barn i förskolan, men de betalar inte skatt, om man jämför med Sverige.

Det har varit en spännande upplevelse att skriva examensarbetet och jämföra mellan Sverige och ett arabiskt land. Det var min dröm när jag började utbildningen, och det är bra att jag lyckades. Kanske har det skett någon förändring inom mig här i Sverige så att jag blev nyfiken och ville studera lärarnas syn på barnen i ett arabiskt land. Jag har lärt mig mycket genom denna undersökning och hoppas att även läsarna som kanske kommer att jobba i mångkulturell förskola och skola, skulle kunna lära sig något nytt av den.

Innan min resa till Syrien hade jag inte så mycket erfarenhet av förskolan i arabiska länder, utan mest grundskolan och gymnasieskolan. Men jag har lite erfarenhet från tiden jag själv var i förskolan. Jag var den enda bland mina syskon som faktiskt fick gå i en privat förskola. Jag vet inte varför jag var den enda som fick en sådan möjlighet, jag har inte frågat mina föräldrar. Det enda jag kommer ihåg var att jag lärde mig många sånger, och att jag hade håret på ett speciellt sätt, i en tofs ovanför pannan. Jag hade en napp men fick inte ta nappen med mig till förskolan. Förskolans buss kom och hämtade alla barnen till förskolan och körde också tillbaka. Men det var inte roligt, jag kommer ihåg att jag fick gå till förskolan med tvång varje dag. Kanske var det därför att jag kan ha haft sådana lärare, som jag har sett i Syrien nu. Jag kände mig främmande nu bland lärarna i förskolan i Syrien, jag hade andra uppfattningar, kanske har jag förändrats och blivit integrerad i samhället i Sverige.

6.1 Fortsatt undersökning i framtiden

Jag blev nyfiken när jag hörde om barnstugor. Då kontaktade jag en bekant som är en doktorand vid Damaskus universitet och jag frågade honom om barnstugor och den kommunala grundskolan. Han lovade att om jag vill fortsätta med undersökning, kan han hjälpa mig med tillstånd från regering. Jag vill se hur man exakt jobbar med barnen i barnstugor i Syrien. I grundskolan vill jag undersöka hur pedagogerna ser på barnen, vad deras läroplan innefattar och om de jobbar enligt läroplanen. I en vidare framtid tänker jag att man kan jämföra även andra arabiska länder och Sverige.

Referenslista

- Ahmadi, N. (1998). *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber AB.
- Bell, J. (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Carlgren, I. (red) (1999). *Miljöer för lärande*. Lund: Studentlitteratur
- Claesson, S. (2002). *Spår av teorier i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Dahlgren, L. & Hultkvist, K. (2002). *Seendet och seendets villkor – en bok om barns och ungas välfärd*. HLS Förlag, Stockholm
- Ekholm, M. & Fransson, A. (1975). *Praktisk intervjuteknik*. Norstedts Förlag AB
- Flising, B. (1984). *Barns utveckling - en social process*. Stockholm: Utbildningsförlaget
- Gilje, N. & Grimen, H. (1992). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. Bokförlaget Daidalos AB
- Hassan, M.H. (1986). *Barnet innan grundskolan*. Makka almukarama, Saudiarabien.
- Jerlang, E. (1986). *Utvecklingspsykologiska teorier*. Stockholm: Liber AB
- Johansson, B. & Svedner, P O. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildning*. Kunskapsföretaget, Uppsala
- Johansson, B. & Svedner, P O . (2004). *Examensarbetet i lärarutbildningen Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Norman, K. (1996). *Kulturella föreställningar om barn*. Rädda Barnen
- Orlenius, K. (2001). *Värdegrunden – finns den?* Runa Förlag, Stockholm
- Patel & Davidsson (1995). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur
- Regeringskansliet Ubildningdepartementet. (1998). ”Läroplan för förskolan Lpfö 98”.
- Samuelsson Pramling, I. & Carlsson Asplund, M. (2003). *Det lekande lärande barnet*. Stockholm: Liber AB
- Samuelsson Pramling, I & Sheridan S. (1999). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur.
- Samuelsson Pramling, I. & Mårdsjö, A-C. (1997). *Grundläggande färdigheter*. Lund: Studentlitteratur
- Sommer, D. (1997). *Barndomspsykologi*. Runa Förlag AB.

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Säljö, R. (2003). ”Föreställningar om lärande och tidsandan”. Artikel i *Kobran, nallen och majjen*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. S. 71-89

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken*. Stockholm: Prisma.

Vallberg Roth, A-C . (2002). *De yngre barnens läroplanshistoria*. Lund: Studentlitteratur.

Wellros, S. (1998). *Språk, kultur och skolidentiteter*. Lund: Studentlitteratur.

Williams, P. mfl. (2000). *Barns samlärande – en forskningsöversikt*. Skolverket

www.skolutveckling.se

Bilaga 1

Hej

Jag är en blivande lärare som går på sista terminen på lärarprogrammet. Jag skriver mitt examensarbete som handlar om en jämförelsestudie om barns lärande i förskolan utifrån teoretiska och metodiska perspektiv mellan Syrien och Sverige.

Jag har valt att använda enkäter med öppna svar och behöver er hjälp för att svara på dessa frågor. Jag är tacksam om ni svarar på frågorna.

Enkäten är anonym och era svar kommer att bli anonyma i studien. Jag vill gärna att ni kan svara på frågorna så snabbt som möjligt för att kunna ha dem senast den 25/11

Om ni har frågor om enkäterna ber jag er meddela mig på min E-mail khalidamammed@yahoo.com

Med vänligt hälsningar

Khalida Muhammed

Bilaga 1

Enkätfrågor

- Kryssa i för det alternativ som passar dig Förskollärare
Barnskötare
Annat

- Hur länge har du arbetat inom förskolan? år

Frågor

1. Hur ser samhället på barnet?

.....
.....

2. Vilka ambitioner/mål har samhället för barns lärande i förskolan?

.....
.....

3. Vilken syn har du som pedagog på barnen?

.....
.....

4. Vilka mål har du för din pedagogiska verksamhet i förskolan?

.....
.....
.....

5. Vilka teorier använder du när du genomför din pedagogiska verksamhet?

.....
.....
.....

6. Vad lär sig barnen av den pedagogiska verksamheten i förskolan?

.....
.....

7. Vilken betydelse har läroplanen för dig och hur tolkar du den?

.....
.....

8. Utvecklar du dina kunskaper i takt med samhällets förändring?

.....
.....

استطلاع الرأي

ضع علامة صح على الاختيار المناسب لك

مربية	معلمة
	سنة

كم سنة عملت في حقل تعليم الطفل

الاسئلة

- 1- ماهي نظرة المجتمع الى الطفل من وجهة نظر
- 2- ما هدف المجتمع من تعليم الطفل في مرحلة ما قبل المدرسة من وجهة
- 3- كيف تنظر كمعلم ومربي الى الطفل
- 4- ما الذي يتعلمه الطفل من خلال جملة الفعاليات التعليمية في الروض
- 5- ايا من النظريات تستخدمها كمعلم ومربي خلال انجازك الفعاليات التعليمية في الروضة
- 6- ما هي العقبات التي تعرقل وصولك الى الهدف الموضوع في الخطة الدراسية
- 7- كيف تفهم كمعلم ومربي الخطة التعليمية وكيف تترجمها من خلال عملك
- 8- هل تحاول تطوير مستوى المعرفة لديك كمعلم ومربي بما يوازي تطور المجتمع

Bilaga 3

Intervjufrågor

1. Hur länge har du jobbat i förskolan?
2. Vilken utbildning har du?
3. Vilken teori genomsyrade din utbildning?
4. Trivs du med ditt arbete?
5. Trivs du med ditt arbetslag i förskolan?
6. Hur ser du på barnen?
7. Ser du samtal och kommunikation som viktig funktion att jobba med i förskolan?
8. Jobbar du utifrån barns intresse och behov? Varför?
9. Jobbar du utifrån din planering med barnen? Varför?
10. Vilka möjligheter har barnet att prova på olika situationer utan att bli begränsat eller förhindrat?
11. Hur tolkar du ordet samspel?
12. Vad innebär läroplan för dig?

Bilaga 4

Den arabiska förskolans schema

٢٠٠٧-٢٠٠٦

الشهر:				مركز الدرس:	روضة فنة ٣
الاسبوع الرابع	الاسبوع الثالث	الاسبوع الثاني	الاسبوع الأول		
					تربية دينية
					أدب الحياة
					قصة
					رياضيات
					عربي
					الغاب سيكولوجية
					إيقاع
					أغنية عديّة
					أشغال يدوية
					تلوين + رسم

Kristendomskunskap

Morallära

Saga

Räkning och geometri

Språk

Psykologilekar

Gymnastik med lek

Sång

Hembygdsundervisn

Målning